

Griffie ER Bonaire	
Ingek.:	APR 24 2020
Volgnummer:	2020001434
Griffier:	Uitv.:

Aan:
Leden van de Eilandsraad van het
openbaar lichaam Bonaire.

Uw brief van: Ons nummer: P&A/2020003125
Datum: 24 APR 2020
Betreft: Aanbieding 1ste begrotingswijziging 2020

Geachte Leden,

Graag vragen wij uw aandacht voor het volgende,

Het Openbaar lichaam Bonaire heeft op 27 februari 2020 zeven beleids- en technische begrotingswijziging voorstellen voor de eerste begrotingswijziging 2020 aan het College financieel toezicht (Cft) aangeboden. Het Cft heeft de voorstellen doorgenomen en hun oordeel in bijgevoegde adviesbrief d.d. 24 maart jl. met nummer 202000035 uitgebracht.

In de adviesbrief geeft het Cft aan de meerjarige doorwerking van het getekend convenant Volkshuisvesting Bonaire niet in de wijziging is opgenomen, de ramingen van de personeelsbegroting te hoog zijn en dat de verstrekte bijdragen van het Rijk ten behoeve van de bijzondere uitkeringen Rioolwaterzuiveringsinstallatie en BES infrastructuurfonds niet zijn verwerkt.

Het Cft heeft geadviseerd om de aangeboden eerste begrotingswijziging met hun aanbevolen punten aan te passen alvorens deze aan u aan te bieden.

Om verwarring te voorkomen van te veel verstrekte informatie en rekening houdend met het behouden van inzicht in de cijfers en aansluiting met de reeds aan het Cft aangeboden voorstellen, is na overweging gekozen om de eerste begrotingswijziging in tweeën te splitsen en te presenteren, namelijk de reeds aan het Cft aangeboden voorstellen en de aanbevolen aanvullende voorstellen.

De aan het Cft aangeboden voorstellen voor de eerste begrotingswijziging van het dienstjaar 2020 bedragen in totaal USD 6.3 miljoen waarvan USD 1.9 miljoen aan beleids- en USD 4.4 miljoen aan technische aanpassingen. Hieronder vindt u een overzicht van zeven voorgestelde beleidsaanpassingen;

	Begrotingswijziging voorstellen	Bedrag in USD
1	Mutaties op personeelsbegroting	830.009
2	Operationele kosten ten behoeve van Eilandsraad	19.800
3	Convenant Volkshuisvesting Bonaire	726.698
4	Huurcommissie Bonaire	55.700
5	Eigen bijdrage Opslag vuurwerk Bonaire	125.000
6	Ondersteuning bij directie S&Z	120.396
7	Huisvesting afdeling Communicatie	31.711
Totaal		1.909.314

Er wordt voorgesteld om de beleidsaanpassingen van USD 1.9 miljoen te financieren door de baten met USD 0,9 miljoen te verhogen en de lasten met USD 1 miljoen te verlagen. De omvang van de voorliggende begrotingswijziging zal bij vaststelling met een totaal bedrag van USD 5.3 miljoen worden verhoogd.

De technische mutaties betreffen het formaliseren van een aantal bijzondere uitkering projecten met een saldo per 31 december 2019, die directe samenhang hebben met de voorgestelde beleidsaanpassingen, die in totaal USD 4.4 miljoen bedragen. Hieronder treft u een recapitulatie van de aan het Cft aangeboden eerste begrotingswijziging aan.

Voorstellen eerste begrotingswijziging 2020 (I)	Te financieren door:			
	Vermeerdering Lasten (1)	Vermindering Lasten (2)	Totaal Lasten (1-2)	Vermeerdering Baten
Beleidsaanpassingen	1.9 miljoen	1.0 miljoen	0.9 miljoen	0,9 miljoen
Technische aanpassingen	4.4 miljoen		4.4 miljoen	4.4 miljoen
Totaal aan Voorstellen	6.3 miljoen	1.0 miljoen	5.3 miljoen	5.3 miljoen

Het Bestuurscollege geeft vervolgens aan op welke wijze er rekening is gehouden met de bevindingen en aanbevelingen conform de adviesbrief van het Cft. U treft een overzicht van de aanvullende voorgestelde beleidsaanpassingen;

	Aanvullende begrotingswijziging voorstellen	Bedrag in USD
1	Mutaties op tweede versie personeelsbegroting	779.512
8	Meerjarig doorwerking Convenant Volkshuisvesting Bonaire 2021-2023*	0
9	Bijdrage OLB in afwikkeling RWZI project	447.200
10	Bijzondere uitkeringen VWS- Coronavirus	512.401
	Totaal	1.739.113

*Financiering van convenant in 2020 is reeds verwerkt bij beleidsaanpassing nummer 3

Convenant Volkshuisvesting

De financiering van het getekend convenant van het dienstjaar 2020 is in de voorstellen bij beleidsaanpassing nummer 3 in de memorie van toelichting meegenomen. Bij de aanbidding van de voorstellen is aan het Cft voorgelegd om de financiering 2021-2023 bij het traject van het opstellen mee te nemen. Het Cft vindt en adviseert bij pagina 3 om de meerjarige lasten ook in de eerste begrotingswijziging te verwerken.

Reactie OLB:

De financiering van de meerjarig doorwerking van de getekende convenant is berekend en is samen met de aanvullende bijdrage in de kosten van Huurcommissie Bonaire bij onderdeel *Aanvullende beleidsaanpassing nummer 8* verwerkt.

Voor de cijfermatige verwerking wordt u verwezen bij de lastenkant functies 210 en 822 bij de batenkant 020, 822, 920 en 921 bij de kolommen *Voorgestelde wijziging met meerjarige doorwerking 2021-2023*.

We moeten hierbij vermelden dat tijdens het opstellen van de ontwerpbegroting 2020 al een totaal bedrag van USD 722.624 is meegenomen in de meerjarenbegroting 2021-2013 bij functie 822 zijnde USD 698.324 als begrotingssteun Fundashon Cas Bonairiano (FCB) en USD 24.300 voor Huurcommissie Bonaire. Dit betekent dat deze bedragen zijn meegenomen in het maken van de berekening maar niet meegenomen bij de verwerking van de cijfers. De meerjarige commitment van het getekend convenant en huurcommissie zullen ook bij het opstellen van ontwerpbegroting 2021-2024 worden meegenomen.

Personeelslasten

Het Cft geeft bij 2de en 3de alinea op pagina 3 bij onderdeel Personeelslasten aan, dat de voor 2020 de begrote personeelslasten blijken circa USD 5 miljoen hoger te zijn dan de realisatie 2019. Het Cft adviseert om op dit punt aan te passen.

Reactie OLB:

Het Cft is tot het verschil van USD 5 miljoen gekomen, omdat zij de cijfers van de 4^e uitvoeringsrapportage 2019 ad USD 18.8 miljoen hebben gebruikt om de realisatie over 2019 aan te geven en deze hebben afgezet tegen USD 23.7 miljoen van de 1^e begrotingswijziging 2020. De voorlopige cijfers van het concept jaarrekening 2019 geven als realisatie van de personeelskosten een bedrag van USD 19.6 miljoen aan. Hieronder volgt de aangepaste tabel conform de voorlopige cijfers van het concept jaarrekening 2019.

	Begroot 2018 (incl. BW)	Realisatie 2018	Begroot 2019 (incl. BW)	Realisatie 2019	Begroot 2020 (incl. BW)
Personeelskosten in dienst (incl. stelposten)	USD 19,1 miljoen	USD 17.4 miljoen	USD 19.9 miljoen	USD 18.1 miljoen	USD 22.6 miljoen
Totaal Aantal FTE's (incl. boven formatie)	347	338	343	350	351
Begrote vacatures	30	0	29	0	34,5
<i>Gemiddelde personeelskosten per FTE</i>	51 duizend	51.5 duizend	52.5 duizend	52 duizend	58.5 duizend
Lasten voormalig personeel openbaar lichaam	USD 1.5 miljoen	USD 1.4 miljoen	USD 1.2 miljoen	USD 1.5 miljoen	USD 1.1 miljoen
Totale personeelskosten	USD 20.6 miljoen	USD 18.8 miljoen	USD 21.1 miljoen	USD 19.6 miljoen	USD 23.7 miljoen

Gelezen het bovenstaande is het verschil niet USD 5 miljoen, maar USD 4.1 miljoen. Dit verschil van USD 4.1 miljoen is naar inziens van het OLB realistisch en wordt in de onderstaande tabel toegelicht. De in de tabel opgenomen cijfers betreffen een conservatieve benadering van de werkelijke cijfers.

Toelichting		Bedrag (x 1.000)
Huidig personeel		
	Aanpassing eindejaarsuitkering van 7 % naar 8,33% (zie toelichting 1 ^{ste} wijziging 2020)	268.500
	Aanpassing eindejaarsuitkering 2019 terugwerkende kracht (TWK) van 6% naar 8,33%; 2,33 % TWK is in januari 2020 uitbetaald. (zie toelichting 1 ^{ste} wijziging 2020)	378.200
	Aanpassing Pensioenpremies + franchise PCN m.b.t. 2020 (zie toelichting 1 ^{ste} wijziging 2020)	75.000
	In 2019 telden de vacatures die aan het eind van het jaar zijn ingevuld slechts deels mee voor de realisatie. In 2020 voor de volle 12 maanden. Daarnaast zijn de actualisatie van salarissen en de aanstellingen januari en februari 2020 meegenomen.	795.000
Voormalig personeel		
	Aanpassing van de wachtgelders, Uitkering gezagdragers en de Onderstand bij wijze van pensioen (OBWVP). Het bestand van de OBWVP is geactualiseerd (bij en af); Vervolgens zijn deze bedragen (conform wet en regelgeving) met 6,2 % geïndexeerd.	58.000
Stelposten (de structurele kosten)		
	Loontreden jaarlijks structurele verhoging	250.000
	Opklassificatie gezagdragers 2019 en 2020 (de verhoging is \$ 91.307 per jaar, maar het bedrag van 2019 is nog niet uitbetaald)	183.000
	Herziening Pensioen Ex-gezagdragers (39000 verhoging 2019 ten opzichte van 2018 (250.000))	39.000
	Vacatures 1 ^{ste} PBW 2020: 2.449.242 - 682.706	1.800.000
	7-daagse werkweek loodsers (gedeelte niet uitbetaald in 2019)	40.000
	Reservering tbv jaarlijkse verhoging OBWVP(indexering + nieuwe obwvp' ers)	84.000
Totaal		3.970.700

Verder merkt het Cft op dat het OLB in 2018 en 2019 een forse stijging van de formatie had begroot (vacatures), maar deze is uitgebleven.

Reactie OLB:

Het OLB werkt sinds vorig jaar met veel voortvarendheid aan het invullen van vacatures. In 2019 heeft het OLB zo'n 25 vacatures ingevuld. Dit jaar (2020) was het OLB weer goed op dreef. Tot op dit moment, inclusief aanwezige aanstellingsbesluiten van medewerkers die in de eerste helft nog moeten starten, heeft het OLB zo'n 17 medewerkers (15,5 Fte's) vacatures ingevuld. Echter is door de problematiek van Corona virus stagnatie opgetreden in dit proces.

Verder adviseert het Cft om per maand de werkelijke formatie en verwachte ontwikkeling daarvan af te zetten tegen de begrote personeelslasten en deze zo nodig met iedere begrotingswijziging conform aan te passen.

Reactie OLB:

Het OLB past iedere keer de cijfers van de personeelsbegroting of een wijziging aan conform data en cijfers die beschikbaar zijn op dat moment. Voor wat betreft het "personeel in dienst" en "voormalig personeel" wordt de personeelsbegroting aangepast aan de actuele cijfers van de salarisadministratie. Voor wat betreft de vacatures worden de cijfers aangepast conform het aantal maanden van het lopend jaar, dat het OLB verwacht dat de nieuwe medewerker daadwerkelijk in dienst kan zijn (bijvoorbeeld: 12 maanden minus de periode die al voorbij is, minus de periode die nog benodigd is voor het wervings-, selectie- en aanstellingsproces).

Het OLB gaat voortaan ook alle vacatures begroten op de middelste trede van de functionele schaal in plaats van het maximum. Indien nodig bij de invulling van een vacature zal het verschil gehaald worden uit de stelpost "loontreden/ bevorderingen en aanpassing salarissen niet op max".

Tweede versie personeelsbegroting

De gewijzigde personeelsbegroting van USD 23.7 miljoen is herzien om na te gaan of ruimte gecreëerd kan worden voor onvoorziene uitgaven in verband met de uitbraak van coronavirus. Na de herziening, is een tweede versie van personeelsbegroting gemaakt voor een totaal bedrag van USD 23.2 miljoen. Dit leidt tot een principe besparing van USD 0,5 miljoen ten opzichte van de eerste gewijzigde personeelsbegroting.

In de tweede versie van de personeelsbegroting is rekening gehouden met o.a. het bijstellen van de vacatures naar vijf maanden en het verlagen van de brutosalarissen van de nog in te vullen vacatures op de middelste trede van de functionele schaal.

Er moet vermeld worden dat met de totale bovenstaande besparingen ad USD 0,5 miljoen met het bedrag van de bijzondere uitkering gecorrigeerd dient te worden om de totale besparing van het Openbaar lichaam Bonaire te kunnen bepalen. Na de correctie van het bedrag van afgerond USD 0.3 miljoen wordt de totale besparing op de herziende personeelsbegroting USD 0.8 miljoen. Ons voorstel is om dit bedrag bij de post Onvoorzien te verwerken.

Rioleringswaterzuiveringsinstallatie (RWZI) en BES infrastructuurfonds

Het Cft geeft aan in hun adviesbrief op pagina 2 bij onderdeel Oordeel dat het OLB de verstrekte bedragen in de begrotingswijziging niet zijn verwerkt.

Reactie OLB:

Deze bijzondere uitkeringen zijn niet in de voorgestelde technische aanpassingen van de eerste begrotingswijziging meegenomen gezien we in eerste instantie een poging hebben gedaan (in overleg met het Cft tijdens bezoek op Bonaire d.d. 5 februari 2020) om net zoals het openbaar lichaam Saba de bijzondere uitkeringen in de begrotingswijziging te verwerken.

Het openbare lichaam Saba voert achteraf alleen de gerealiseerde uitgaven van de projecten bij begrotingswijzigingen. Alleen bij het derde kwartaal wordt een schatting gemaakt van de bedragen die zij denken te gaan uitgeven in het vierde kwartaal. Dit voorkomt dat er onnodige budgetten in de wijziging worden opgevoerd van projecten die gedurende het begrotingsjaar niet worden uitgevoerd.

Op het moment van het opstellen van de eerste begrotingswijziging voorstellen waren er geen uitgaven verwerkt bij bijzondere uitkeringen Rioleringswaterzuiveringsinstallatie en BES infrastructuurfonds.

Gezien de meest recente ontwikkelingen zijn wij genoodzaakt om van de werkwijze van Saba af te zien, omdat binnenkort bij in werking treden van de inkoopmodule, elke budgethouder over een budget in het geautomatiseerd pakket K2f dient te beschikken, om verplichtingen aan te kunnen gaan.

We moeten ook vermelden dat afgelopen jaar samen met de bureau/directies een exercitie is begonnen met het administratief afronden van de projecten waarvan geen middelen in 2018 en 2019 zijn uitgegeven. Deze exercitie loopt nog maar momenteel op een laag pitje als gevolg van de betrokkenheid van de diverse directeuren in de dagelijkse crisisgroepen in het kader van COVID-19.

De bedoeling is om deze werkzaamheden later te hervatten zodat een verzoek aan de diverse ministeries kan worden ingediend om de projecten administratief te mogen afronden en de restgelden te mogen herbestemmen.

Gelezen het bovenstaande hebben we naast de reeds voorgestelde bijzondere uitkeringen van USD 4.4 miljoen, de resterende projecten voor een totaal bedrag van USD 27 miljoen in de aanvullende voorstellen bij onderdeel Aanvullende technische aanpassingen opgevoerd. Het eind saldo van de projecten is afgerond USD 31.4 miljoen.

Met het verwerken van het eindsaldo van 2019 van de bijzondere uitkeringen bij onderdeel *Aanvullende technische aanpassingen* specifiek *Meerjarig uitvoeringsprogramma wegen Bonaire* en *Eenmalig impuls wegen* bij functie 210- Wegen, straten en pleinen, *Afronding riool waterzuiveringsinstallatie* bij functie 722- Riolerings en waterzuivering hebben we voldaan aan het advies van het Cft om de bedragen van de bijzondere uitkeringen RWZI en BES Infrastructuur alsnog in de wijziging te verwerken.

Voor wat betreft de getekende intentieverklaring van 5 juni 2019, is overeengekomen dat de ministeries van BZK, I&W, ieder maximaal 1 miljoen euro dienen bij te dragen om finale afkoop en afwikkeling van claims, reparatie van irrigatieleiding inclusief alle vastgestelde en afgesproken onvolkomenheden met betrekking tot de oplevering van de RWZI te bekostigen.

Uw raad heeft bij de jaarrekening 2018 een totaal bedrag van afgerond USD 0.7 miljoen van het voorlopig resultaat ter beschikking gesteld in de vorm van bestemmingsreserve.

Voor het resterend bedrag van USD 0.4 miljoen om tot de 1 miljoen euro te kunnen komen heeft het Openbaar lichaam Bonaire in overleg met Europese Unie (EU) getreden. Dit voorstel is meegenomen in de wijziging bij onderdeel *Aanvullende beleidsaanpassing nummer 9*.

Regio envelop infra-convenant volkshuisvesting

Het openbaar lichaam formaliseert de verstrekte bedragen aan bijzondere uitkering bij begrotingswijziging pas wanneer de bedragen worden overgemaakt. Voor het volledig verwerken van de financiering van het getekend convenant is een uitzondering gemaakt, door vooruitlopend op de beschikking en storting een bedrag van USD 770.000 als bijdrage Regio envelop infra- convenant volkshuisvesting 2020 in de eerste wijziging te verwerken. Dit bedrag is verwerkt en toegelicht bij onderdeel *Aanvullende technische beleidsaanpassingen*.

Bijzondere uitkeringen VWS -Coronavirus

Het Openbaar lichaam Bonaire heeft een onderzoek samen met de coördinator Integrale Aanpak VWS gedaan om na te gaan op welke bijzondere uitkeringen nog geen harde verplichting zijn, in de vorm van o.a. getekende beschikkingen, arbeidsovereenkomsten, huurovereenkomsten, utiliteitscontracten, contracten met jobcoaches, en uitvoeringsovereenkomsten.

Uit dit onderzoek is gebleken dat iets meer dan USD 5 ton beschikbaar is. Hiervoor zal er een verzoek worden ingediend door directie Samenleving & Zorg om deze gelden te mogen gebruiken in het kader van Covid-19 pandemie. De bedoeling is om in een later stadium deze budgetten weer aan te vullen.

Voorgesteld wordt om deze vrije ruimte bij functie 922 Algemene uitgaven-Onvoorzien en te verwerken om de meest urgente uitgaven in verband met de uitbraak van de Coronavirus te kunnen dekken. Het totaal budget van onvoorzien wordt bij vaststelling van de raad en later goedkeuring door BZK wordt USD 1.3 miljoen. Dit bedrag is verwerkt en toegelicht bij onderdeel *Aanvullende beleidsaanpassingen nummer 10*.

Hieronder treft u een recapitulatie van de aanpassingen als gevolg van de aanbevelingen van het Cft aan.

Aanvullende voorstellen eerste begrotingswijziging 2020 (II)	Te financieren door:			
	Vermeerdering Lasten (1)	Vermindering Lasten (2)	Totaal Lasten (1-2)	Vermeerdering Baten
Beleidsaanpassingen	1.739.113	-1.739.113		
Technische aanpassingen	27.806.582	0	27.806.582	27.806.582
Totaal aan Voorstellen	29.245.695	-1.739.113	27.806.582	27.806.582

En een recapitulatie van beide aanpassingen:

Eerste aangeboden en aanvullende voorstellen eerste begrotingswijziging 2020 (I+II)	Vermeerdering Lasten (1)	Te financieren door:		
		Vermindering Lasten (2)	Totaal Lasten (1-2)	Vermeerdering Baten
Beleidsaanpassingen	3.648.427	-2.764.420	884.007	884.007
Technische aanpassingen	32.223.999	0	32.223.999	32.223.999
Totaal aan Voorstellen	35.872.426	-2.764.420	33.108.006	33.108.006

Het vaststellen van deze begrotingswijziging ter grootte van USD 35.8 miljoen betreft een totaal bedrag van USD 3.6 miljoen aan beleidsaanpassingen en USD 32.2 miljoen aan technische aanpassingen. Bij vaststelling van de voorgestelde wijziging zal de totale omvang van de begroting 2020 met een totaal bedrag van USD 33.1 miljoen aan beide kanten worden verhoogd. De voorgestelde wijzigingen w.o. de meerjarige doorwerking van het convenant 2021 tot 2023 worden volledig gedekt. Dit betekent dat de begroting 2020 inclusief de meerjarenbegroting 2021 tot en met 2023 in evenwicht blijft.

Gelezen het bovenstaande bieden wij u het eerste concept begrotingswijziging van het openbaar lichaam Bonaire voor het dienstjaar 2020 met bij behorende adviesbrief van het Cft tot vaststelling in de raad aan.

In het vertrouwen u naar voldoening te hebben geïnformeerd,

Het Bestuurscollege van het openbaar lichaam Bonaire,
de Gezaghebber, de Eilandsecretaris,

Bijlage: Concept verordeningen 1ste begrotingswijziging 2020
Adviesbrief CFT nummer Cft 20200035
Staatscourant: Convenant Volkshuisvesting Bonaire met bijlage
Intentieverklaring WEB d.d. 5 juni 2019

C.C: College Financieel Toezicht, Gedeputeerde van Financiën en afdeling Financiën

OPENBAAR LICHAAM BONAIRE

Eilandsverordening tot
eerste wijziging van de
begroting van het
openbaar lichaam Bonaire
voor het dienstjaar 2020.

2020

AANBIEDING

No.1

Het bestuurscollege van het openbaar lichaam Bonaire biedt aan de eilandsraad ter goedkeuring aan, een ontwerp-eilandsverordening tot eerste wijziging van de begroting van het openbaar lichaam Bonaire voor het dienstjaar 2020.

Kralendijk,

de gezaghebber,

de eilandsecretaris, *and*

OPENBAAR LICHAAM BONAIRE

Eilandsverordening tot
eerste wijziging van de
begroting van het
openbaar lichaam Bonaire
voor het dienstjaar 2020.

2020

ONTWERP

No.2

DE EILANDSRAAD VAN HET OPENBAAR LICHAAM BONAIRE;

Overwegende:

dat het gewenst is de begroting van het openbaar lichaam Bonaire voor het dienstjaar 2020 te wijzigen;

Gelet op:

Afdeling 2 van hoofdstuk 3 van de Wet financiën openbare lichamen Bonaire, St. Eustatius en Saba (Staatsblad 2010, 365) ;

HEEFT BESLOTEN:

vast te stellen de volgende eilandsverordening:

Artikel I

De in de bij deze eilandsverordening behorende bijlage vermelde posten van de begroting van het openbaar lichaam Bonaire voor het dienstjaar 2020 worden vermeerderd c.q. verminderd als vermeld in de bijlage.

Eerste wijziging op de begroting 2020

Bonaire

Gewone dienst (lasten)

Hoofd functie	Naam hoofdfunctie	Functie	Naam functie	Begroting 2020	Voorgestelde wijziging aangeboden aan het Cft	Voorgestelde stand Begroting 2020	Voorgestelde aanvullende wijziging op advies van het Cft	Nieuwe voorgestelde stand Begroting 2020	Voorgestelde wijziging met meerjarige doorwerking		
									2021	2022	2023
0	Algemeen bestuur	001	Bestuursorganen	1.734.917	146.688	1.881.605	92.859	1.974.464	0	0	0
		002	Bestuursapparaat	18.056.456	1.093.624	19.150.080	2.895.593	22.045.673	0	0	0
		003	Burgerzaken	878.411	-35.040	843.371	21.987	865.358	0	0	0
		020	Eigendommen niet voor de openbare dienst bestemd	1.061.499	-32.695	1.028.804	-80.851	947.953	0	0	0
1	Openbare orde en veiligheid	130	Rampenbestrijding	116.650	0	116.650	187.886	304.536	0	0	0
		140	Overige beschermende maatregelen	633.740	73.835	707.575	0	707.575	0	0	0
2	Verkeer, vervoer, waterstaat en communicatie	210	Wegen, straten, pleinen	2.247.936	-186.823	2.061.113	9.629.076	11.690.189	432.891	1.438.615	0
		211	Verkeersmaatregelen te land	164.805	10.159	174.964	0	174.964	0	0	0
		222	Verkeersmaatregelen te water	1.457.690	-3.119	1.454.571	1.424.011	2.878.582	0	0	0
3	Economische zaken	300	Economische zaken	803.076	28.815	831.891	-42.415	789.476	0	0	0
		310	Handel en industrie	129.694	0	129.694	243.540	373.234			
		341	Overige agrarische zaken, jacht en visserij	692.214	23.755	715.969	1.465.236	2.181.205	0	0	0
4	Onderwijs	400	Algemeen beheer onderwijs	777.155	-816	776.339	2.359	778.698	0	0	0
		480	Gemeenschappelijke uitgaven/inkomsten van het onderwijs	1.033.506	0	1.033.506	0	1.033.506			
		482	Volwasseneducatie	695.301	0	695.301	0	695.301	0	0	0
5	Cultuur en recreatie	510	Openbaar Bibliotheek	334.529	14.680	349.209	2.925	352.134	0	0	0
		530	Sport	1.118.899	1.929	1.120.828	-4.184	1.116.644	0	0	0
		540	Kunst	885.576	-61.665	823.911	10.690	834.601	0	0	0
		541	Oudheidkund/musea	6.990	0	6.990	0	6.990	0	0	0
		560	Maatschappelijke leefbaarheid en openlucht recreatie	2.177.186	0	2.177.186	0	2.177.186	0	0	0

Bijlagen behorende bij eilandsverordening van

Eerste wijziging op de begroting 2020

Bonaire

Gewone dienst (lasten)

Hoofd functie	Naam hoofdfunctie	Functie	Naam functie	Begroting 2020	Voorgestelde wijziging aangeboden aan het Cft	Voorgestelde stand Begroting 2020	Voorgestelde aanvullende wijziging op advies van het Cft	Nieuwe voorgestelde stand Begroting 2020	Voorgestelde wijziging met meerjarige doorwerking		
									2021	2022	2023
6	Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening	600	Arbeidsaangelegenheden Algemeen Beheer	1.059.822	210.038	1.269.860	352.458	1.622.318	0	0	0
		611	Werkgelegenheid	101.981	194.850	296.831	333.050	629.881	0	0	0
		630	Sociaal cultureelwerk jeugd- en jongeren werk	3.411.610	263.244	3.674.854	2.078.995	5.753.849	0	0	0
		640	Bejaardenzorg	45.590	0	45.590	0	45.590	0	0	0
		650	Kinderopvang	319.281	0	319.281	575.782	895.063	0	0	0
		651	Dagopvang gehandicapten	33.194	0	33.194	620.311	653.505	0	0	0
7	Volksgezondheid	700	Algemeen beheer Volksgezondheid	1.244.876	1.339.453	2.584.329	122.117	2.706.446	0	0	0
		710	Preventieve en curatieve gezondheidszorg	220.494	-47.070	173.424	98.515	271.939	0	0	0
		720	Slachthuizen	0	0	0	0	0	0	0	0
		721	Reiniging	2.916.000	0	2.916.000	0	2.916.000	0	0	0
		722	Riolering en waterzuivering	0	0	0	5.067.879	5.067.879	0	0	0
		723	Milieu en Natuurbeheer	78.861	0	78.861	129.040	207.901	0	0	0
		725	Overige Openbare Hygiene	425.310	-22.021	403.289	-119.420	283.869	0	0	0
8	Ruimtelijk Ordening en Volkshuisvesting	822	Overige volkshuisvesting	732.148	2.284.822	3.016.970	770.000	3.786.970	781.116	-554.608	2.412.087
9	Financiering en algemene dekkingsmiddelen	910	Reserveringen	0	0	0	748.034	748.034	0	0	0
		920	Belastingen	227.000	0	227.000	0	227.000	0	0	0
		922	Algemene uitgaven en inkomsten	3.278.164	4.782	3.282.946	1.181.109	4.464.055	0	0	0
		990	Saldi kostenplaatsen	0	0	0	0	0	0	0	0
		992	Saldo Gewone dienst - voordelig	0	0	0	0	0	0	0	0
			Totaal voorgestelde wijzigingen	49.100.562	5.301.424	54.401.986	27.806.582	82.208.568	1.214.007	884.007	2.412.087

Bijlagen behorende bij eilandsverordening van

Bonaire

Eerste wijziging op de begroting 2020

Gewone dienst (baten)

Hoofd functie	Naam hoofdfunctie	Functie	Naam functie	Begroting 2020	Voorgestelde wijziging aangeboden aan het Cft	Voorgestelde stand Begroting 2020	Voorgestelde aanvullende wijziging op advies van het Cft	Nieuwe voorgestelde stand Begroting 2020	Voorgestelde wijziging met meerjarige doorwerking		
									2021	2022	2023
0	Algemeen bestuur	001	Bestuursorganen	8.082	0	8.082	52.724	60.806	0	0	0
		002	Bestuursapparaat	566.700	1.069.968	1.636.668	2.962.898	4.599.566	0	0	0
		003	Burgerzaken	402.000	0	402.000	96.583	498.583	0	0	0
		020	Eigendommen niet voor openbare dienst bestemd	3.048.500	0	3.048.500	0	3.048.500	0	0	160.370
1	Openbare orde en veiligheid	130	Rampenbestrijding	115.150	0	115.150	187.886	303.036	0	0	0
		140	Overige beschermende maatregelen	180.000	0	180.000	0	180.000	0	0	0
2	Verkeer, vervoer, waterstaat en communicatie	210	Wegen, straten, pleinen	0	0	0	9.676.996	9.676.996	0	0	0
		211	Verkeersmaatregelen te land	115.000	0	115.000	0	115.000	0	0	0
		222	Verkeersmaatregelen te water	1.525.300	0	1.525.300	1.480.163	3.005.463	0	0	0
3	Economische Zaken	300	Economische Zaken	100.000	0	100.000	0	100.000	0	0	0
		310	Handel en Industrie	200.000	0	200.000	243.540	443.540	0	0	0
		341	Overige agrarische zaken, jacht en visserij	9.000	0	9.000	1.558.235	1.567.235	0	0	0
4	Onderwijs	480	Gemeenschappelijke uitgaven/inkomsten van het onderwijs	8.500	0	8.500	0	8.500	0	0	0
5	Cultuur en recreatie	510	Openbaar Bibliotheek	0	0	0	0	0	0	0	0
		530	Sport	0	0	0	27.072	27.072	0	0	0
6	Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening	560	Maatschappelijke leefbaarheid en openlucht	1500	0	1.500	0	1.500	0	0	0
		600	Algemeen beheer	0	111.408	111.408	446.477	557.885	0	0	0
		611	Werkgelegenheid	101.979	194.850	296.829	333.050	629.879	0	0	0

Artikel II

Deze eilandsverordening treedt in werking met ingang van de achtste dag na die van haar afkondiging

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de eilandsraad van het openbaar lichaam Bonaire van

de voorzitter,

de eilandsgriffier,

OPENBAAR LICHAAM BONAIRE

Toelichting behorende bij
eerste wijziging van de
begroting van het
openbaar lichaam Bonaire voor
het dienstjaar 2020.

TOELICHTING

Algemeen

Uw raad heeft op 8 november 2019 de begroting 2020 - 2023 vastgesteld. In de periode daarna zijn besluiten genomen waardoor het noodzakelijk is om een begrotingswijziging voor het dienstjaar 2020 aan u voor te leggen. Naast de beleidsmatige aanpassingen willen wij ook van de gelegenheid gebruik maken om technische aanpassingen te doen op de begroting.

Het Openbaar lichaam Bonaire heeft conform de wettelijke processen op 27 februari 2020 een totaal bedrag van USD 6.326.731 aan voorstellen aan het College financieel toezicht (Cft) aangeboden. Het bedrag van USD 6.326.731 bestond uit USD 1.909.314 aan beleids- en USD 4.417.417 aan technische aanpassingen. Er werd voorgesteld om de beleidsaanpassingen van USD 1.909.314 te financieren door de baten met USD 884.007 te verhogen en de lasten met USD 1.025.307 te verlagen. De voorstellen had gevolgen voor de omvang van de totale begroting en zou de begroting met een totaal bedrag van USD 5.301.424 verhogen.

De voorgestelde aangeboden beleidsaanpassingen waren;

- 1) Aanpassen mutaties op personeelsbegroting
- 2) Verhoging operationele kosten ten behoeve van Eilandsraad
- 3) Financiering Convenant Volkshuisvesting Bonaire
- 4) Aanvullen budget ten behoeve van Huurcommissie Bonaire
- 5) Eigen bijdrage Bonaire in het project Opslag vuurwerk Bonaire
- 6) Ondersteuning bij directie Samenleving & Zorg
- 7) Huisvesting afdeling Communicatie

Het Cft heeft op 24 maart jl. een advies uitgebracht en heeft aanbevolen om o.a. het meerjarig doorwerking van de Convenant Volkshuisvesting Bonaire, aanpassing van de personeelslasten, verwerking van de Rioolwaterzuiveringsinstallatie en BES infrastructuurfonds bij de bovenvermelde voorstellen toe te voegen alvorens de eerste begrotingswijziging aan u te bieden.

Om verwarring te voorkomen van te veel verstrekte informatie en rekening houdend met het behouden van inzicht in de cijfers en aansluiting van de reeds aan het Cft aangeboden voorstellen, is na overweging gekozen om de eerste begrotingswijziging in tweeën te splitsen en te presenteren, namelijk de reeds aan het Cft aangeboden voorstellen en de aanbevolen aanvullende voorstellen.

Een uitleg van de aangeboden voorgestelde beleidsaanpassingen, hoe we denken deze te gaan financieren volgt.

1) *Aanpassen mutaties personeelsbegroting*

De brondocumenten voor het opstellen van de personeelsbegroting 2020 waren de payroll van februari 2019 en het concept 2de wijziging personeelsbegroting 2019. Het is wenselijk om de personeelsbegroting te herzien met meest actuele cijfers.

In de actualisering van de cijfers is rekening gehouden met de verhogingen van de eindejaarsuitkering 2019 en 2020 als gevolg van de onderhandelingen CAO. In 2019 en 2020 zijn de percentages eindejaarsuitkeringen van 6% respectievelijk 7% naar 8.33% verhoogd. Met de vakbond is overeengekomen om de verhoging van 2019 in de maand januari uit te betalen ten laste van de reeds in de primaire begroting 2020 opgenomen percentage van 7%. Vandaar dat het nodig is om het huidige budget aan te vullen zodat de betaling van de eindejaarsuitkering 2020 in de laatste kwartaal 2020 kan plaatsvinden.

Verder zijn de tarieven/percentages van franchise en pensioenpremies, vacaturelijst, stelposten ter dekking van secundaire arbeidsvoorwaarden en de salarissen/toelagen van het huidige- en voormalig personeel aan de hand van de payroll januari 2020 aangepast.

Het verwerken van bovenvermelde componenten heeft in eerste instantie een effect ter grootte van USD 830.009 op de personeelsbegroting. U wordt verwezen naar onderstaand tabel van de financiële aanpassingen per component;

Rubriek	Omschrijving	Voorgestelde Wijziging	Primaire begroting	Mutaties
I	Mutatie op rubriek I bestaat uit de volgende componenten	21.215.077	20.381.552	833.525
	Eindejaarsuitkering '19			268.450
	Eindejaarsuitkering '20			378.158
	Pensioen en franchise			74.822
	Salarissen/toelagen			794.801
	Vacaturelijst			-682.706

Rubriek	Omschrijving	Voorgestelde Wijziging	Primaire begroting	Mutaties
II	Wachtgelders, Uitkering Gezagdragers en OBWVP	1.088.305	1.030.754	57.551
III	Actualisatie van stelposten	1.361.240	1.422.307	-61.067
Totaal		23.664.622	22.834.613	830.009

Rubriek I-Huidig personeel, II-Voormalig personeel en III-Stelposten

Deze voorstel om de personeelsbegroting aan te passen heeft invloed op de volgende functies op de begroting;

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermindering Lasten
001	Bestuursorganen	146.888	
002	Bestuursapparaat	118.395	
003	Burgerzaken	39.960	
020	Eigendommen niet voor de Openbare dienst bestemd		32.695
140	Overige beschermende maatregelen	73.835	
210	Wegen, straten en pleinen	69.877	
211	Verkeersmaatregelen te Land	10.159	
222	Verkeersmaatregelen te Water		3.119
300	Economische Zaken	28.815	
341	Overige agrarische zaken, jacht en visserij	23.755	
400	Onderwijs		816
510	Openbaar Bibliotheekwerk	14.680	
530	Sport	1.929	
540	Kunst		61.665
600	Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening	166.100	
611	Werkgelegenheid	3.143	
630	Sociaal cultureel werk/jeugd- en jongerenwerk	181.295	
700	Algemeen beheer Volksgezondheid	66.712	
725	Overige Openbare hygiëne		22.021
922	Algemene uitgaven en inkomsten	4.782	
Totaal		950.325	120.316

Ten opzichte van voorgaande jaren is het opmerkelijk dat verschillende ministeries nu toestemming geven om met de toegekende bijzondere uitkeringen ook salariskosten te mogen betalen om de projecten te kunnen uitvoeren. Deze mogelijkheid waarborgt de uitvoering van het project.

In de mutaties op het eerst gewijzigde concept personeelsbegroting 2020 is een totaal bedrag van USD 416.537 opgenomen die gefinancierd zijn met middelen vanuit bijzondere uitkeringen. Verder moet vermeld worden dat één van de opgevoerde vacatures gefinancierd zal worden door de subsidie van de stichting Verslavingszorg en Psychiatrie Caribisch Nederland te verlagen met USD 47.070 bij functie 710. Voor een uitgebreide toelichting wordt u verwezen naar onderdeel Financiering Beleidsaanpassingen.

Herziende versie personeelsbegroting

De situatie sinds het opstellen van deze begrotingswijziging is door de wereldwijde uitbraak van het Corona aanzienlijk veranderd. Het Openbaar lichaam Bonaire heeft de nodige inspanningen gedaan om op korte termijn een noodfonds te creëren en te financieren door het bedrag van de Algemene reserves te onttrekken. Dit voorstel is in eerste instantie niet gehonoreerd en het Cft heeft geadviseerd om dit uit eigen begroting te financieren.

Het eerst gewijzigde concept personeelsbegroting van USD 23.7 miljoen is op basis hiervan herzien om na te gaan of ruimte gecreëerd kan worden voor onvoorziene uitgaven in verband met de uitbraak. Na de herziening is een tweede versie van personeelsbegroting gemaakt voor een totaal bedrag van USD 23.2 miljoen. Dit leidt tot een principe besparing van USD 0,5 miljoen ten opzichte van het eerst gewijzigde concept personeelsbegroting. Hieronder volgt een specificatie:

Rubriek	Omschrijving	Herziende versie van voorgestelde Wijziging	Voorgestelde 1 ^{ste} Wijziging	Mutaties
I	Mutatie op rubriek I bestaat uit de volgende componenten	20.816.859	21.215.077	-398.209
II	Wachtgelders, Uitkering Gezagdragers en OBWVP	1.085.040	1.088.305	-3.264
III	Actualisatie van stelposten	1.253.700	1.361.240	-107.540
Totaal		23.155.609	23.664.622	-509.013

Rubriek I-Huidig personeel, II-Voormalig personeel en III-Stelposten

Het voorstel om de personeelsbegroting naar beneden bij te stellen heeft invloed op de volgende functies op de begroting;

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermindering Lasten
001	Bestuursorganen	40.135	
002	Bestuursapparaat	142.228	
003	Burgerzaken		74.596
020	Eigendommen niet voor de Openbare dienst bestemd		80.851
140	Overige beschermende maatregelen		
210	Wegen, straten en pleinen		47.920
211	Verkeersmaatregelen te Land		
222	Verkeersmaatregelen te Water		56.152
300	Economische Zaken		42.415
341	Overige agrarische zaken, jacht en visserij		92.999
400	Onderwijs	2.359	
510	Openbaar Bibliotheekwerk	2.925	
530	Sport		31.256
540	Kunst	10.690	
600	Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening		86.660
611	Werkgelegenheid		
630	Sociaal cultureel werk/jeugd- en jongerenwerk	53.606	
700	Algemeen beheer Volksgezondheid		17.883
725	Overige Openbare hygiëne		119.420
922	Algemene uitgaven en inkomsten		110.804
Totaal		251.943	760.956

Tijdens het opstellen van de tweede versie van het concept personeelsbegroting, is naast het afnemen van het aantal vacatures naar vijf maanden en het verlagen van de brutosalarissen van de nog in te vullen vacatures op de middelste trede van de functionele schaal, is ook rekening gehouden met het verwerken van de vacaturelijst aan de hand van de meest recente besluiten, zoals 11 aanstellingen die tijdens de eerste gewijzigde personeelsbegroting nog niet op de payroll van de maand februari stonden. Ook is in de herziende versie een bedrag van USD 270.499 opgevoerd voor het uitvoeren van enkele projecten die uit de bijzondere uitkering worden gefinancierd. De bovenstaande mutaties leveren bij rubriek I, huidige personeel, een besparing op van USD 398.209.

Het bestand van Onderstand bij wijze van pensioen is bij rubriek II, Voormalig personeel, ook geactualiseerd. Het bestand is met een bedrag van USD 3.264 naar beneden bijgesteld door het overlijden van een voormalige functionaris.

Ook bij rubriek III, Stelposten, zijn er aanpassingen aangebracht op enkele secundaire arbeidsvoorwaarden. De posten van TOD, stagevergoedingen, loontredes, opklassificatie gezagdragers en organisatieveranderingen zijn in totaal met USD 253.140 verlaagd, terwijl de posten Artikel 8 van Rechtspositioneel besluit ambtenaren BES en ambtsjubilea in totaal met USD 145.600 zijn verhoogd. Per saldo leiden deze mutaties tot een besparing van USD 107.540.

Er moet vermeld worden dat de totale bovenstaande besparingen ad USD 509.013, met het bedrag van de bijzondere uitkering gecorrigeerd dient te worden om de totale besparing van het Openbaar lichaam Bonaire te kunnen bepalen. Na de correctie van het bedrag van USD 270.499, wordt de totale besparing op de herziende personeelsbegroting USD 779.512. Voorgesteld wordt om deze vrije ruimte bij functie 922 Algemene uitgaven en diensten: Onvoorzien te verwerken om de meest urgente uitgaven in verband met de uitbraak van de Coronavirus te kunnen dekken.

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermindering Lasten
922	Algemene uitgaven en inkomsten- Onvoorzien	779.512	0
Totaal		779.512	0

2) *Verhoging operationele kosten ten behoeve van Eilandsraad*

Bureau Griffier heeft namens de fractieleiders een lijst ingediend met het verzoek om enkele aanpassingen op de begroting van de raad te doen. Het betreft verhogingen van de operationele kosten om de continuïteit van hun bedrijfsvoering te kunnen waarborgen. Van het ingediende lijst wordt voorgesteld om bij de eerste begrotingswijziging een totaal bedrag van USD 19.800 te reserveren om de kosten van een audio technicus, onderhoud van airco's en het monteren, demonteren en opslaan van de kerstversiering te kunnen bekostigen.

De verhoging van de operationele kosten van de raad heeft betrekking op de volgende functie op de begroting;

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermindering Lasten
001	Bestuursorganen- Eilandsraad	19.800	0
Totaal		19.800	0

3) *Financiering Convenant Volkshuisvesting Bonaire*

In het sociale segment op Bonaire is er sprake van een tekort aan (sociale) huurwoningen. Het kabinet heeft zich in de kabinetsreactie op het onderzoek ijkpunt bestaanszekerheid Caribisch Nederland tot doel gesteld om de woonlasten te willen beperken door ervoor zorg te dragen dat op elk van de eilanden toegang bestaat tot voldoende en kwalitatief goede (sociale) woningbouw.

Ook de raad heeft het bestuurscollege in 2018 geïnstrueerd om o.a. een duurzame oplossing te zoeken voor de (sociale) huisvestingsproblematiek op Bonaire en domeingronden voor het nieuwbouw project van 500 woningen in erfpacht over te dragen aan Fundashon Cas Bonairiano (FCB). In het getekende Bestuursakkoord Bonaire 2018-2022 is afgesproken dat nadere afspraken worden gemaakt tussen het Rijk, het openbaar lichaam Bonaire (OLB) en FCB. Deze afspraken zijn vastgelegd in een convenant Volkshuisvesting Bonaire dat is getekend op 27 juni 2019.

Hoewel het Convenant dateert uit 2019, is reeds in 2018 gestart met de voorbereidingen voor de bouw van 500 (sociale) huurwoningen. De kosten van het project tot en met 2020 bedragen totaal USD 5.197.446 waarvan het Rijk USD 1.574.100 bijdraagt. Dit betekent dat het OLB een totaal bedrag van USD 3.623.346 zal bijdragen. Het OLB is voornemens om het bedrag als volgt te financieren;

Convenant Volkshuisvesting Bonaire	Bedrag in USD
Totaal bijdrage van het OLB 2018 tot en met 2020	3.623.346
<u>Financiering</u>	
Bestemmingsreserve 2018- fase 1*	-643.961
Eigen bijdrage 2019 - Vrijgevallen subsidie FCB*	-698.324
Bestemmingsreserve 2018 -fase 2	-856.040
Eigen bijdrage 2020 - Vrijgevallen subsidie FCB	-698.324
	-2.896.648
Nog te financieren tot en met 2020 door OLB	726.698

*bedragen zijn in 2019 uitbetaald aan FCB.

U wordt gevraagd om het reeds in de primaire begroting 2020 opgenomen bedrag van USD 698.324, geormerkt als subsidie/bijdrage aan FCB, te herbestemmen als de bijdrage 2020 van het OLB in de bekostiging van de benodigde infrastructuur voor de nieuwbouw van 500 (sociale) huurwoningen door FCB.

Verder wordt voorgesteld om een bedrag van USD 726.698 te reserveren om de bijdrage van het OLB tot en met 2020 te kunnen financieren. Het convenant loopt door tot 2025. Aan uw raad wordt voorgesteld om de bijdrage van het OLB voor 2021 alsmede de meerjarenraming 2022 tot en met 2024 bij het traject voor het opstellen van de ontwerpbegroting 2021-2024 mee te nemen waarin rekening zal worden gehouden met de financiële effecten van de getekende convenant. Hiermee is de bijdrage van het OLB aan het project zeker gesteld.

Het voorstel om het bedrag van USD 726.698 te reserveren om de bijdrage van het OLB tot 2020 te kunnen financieren heeft invloed op de volgende functie op de begroting;

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermindering Lasten
822	Overige volkshuisvesting-bijdrage Convenant Volkshuisvesting Bonaire	726.698	
Totaal		726.698	0

Voor de meerjarige doorwerking van het Convenant Volkshuisvesting Bonaire 2021 - 2023 wordt u verwezen naar de aanvullende beleidsaanpassing nummer 8.

4) *Aanvullen budget ten behoeve van Huurcommissie Bonaire*

Op 8 november 2019 heeft uw raad de 'huurcommissie- en huurprijzenverordening Bonaire' vastgesteld. In deze verordeningen zijn de rol en taken van de huurcommissie vastgelegd. Op basis van het Convenant dient het OLB zorg te dragen voor de instelling van een Huurcommissie 'nieuwe stijl'. De Huurcommissie dient onder meer de prijs-kwaliteit verhouding van (sociale) huurwoningen te bewaken en toe te zien op de naleving van de regels op grond van de "Wet maatregelen huurwoningmarkt Caribisch Nederland".

Ter uitvoering van de Convenant Volkshuisvesting Bonaire dient het OLB op grond van artikel 4 lid 4 op de begroting 2020 en daarna middelen ter beschikking te stellen voor het bekostigen van de operationele kosten van de huurcommissie. Voor 2020 is een bedrag nodig van USD 80.000 en daarop volgende jaren USD 65.000. Het bedrag voor 2020 is hoger in verband met de eenmalige kosten die moeten worden gemaakt voor het oprichten en instellen van de nieuwe huurcommissie. In de primaire begroting wordt jaarlijks een bedrag van USD 24.300 voor huurcommissie opgenomen. Dit betekent dat in 2020 een bedrag van USD 55.700 nodig is.

U wordt voorgesteld om het bedrag van USD 55.700 te reserveren en te verwerken op de volgende functie op de begroting;

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermindering Lasten
822	Overige volkshuisvesting-bijdrage Huurcommissie Bonaire	55.700	
Totaal		55.700	0

Voor de meerjarige doorwerking van de bijdrage in de kosten van Huurcommissie Bonaire 2021 - 2023 wordt u verwezen naar de aanvullende beleidsaanpassing nummer 8.

5) *Eigen bijdrage Bonaire in het project Opslag vuurwerk Bonaire*

Op Bonaire wordt jaarlijks ongeveer 50 ton aan consumenten- en professioneel vuurwerk via Curaçao ingevoerd. De opslag van het vuurwerk vindt plaats in zeven "40 voet" zeecontainers nabij de landfill. Deze huidige opslagvoorziening voldoet niet aan de veiligheidseisen en levert gevaar op voor de leefomgeving. Dit wordt met name veroorzaakt door de slechte staat waarin in zeecontainers veelal verkeren en ze zijn niet brandwerend of waterdicht gemaakt. Het vuurwerk wordt opgeslagen bij een (te) hoge temperatuur.

Binnen het implementatieproject voor vuurwerk heeft een projectteam van medewerkers van OLB en het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (I&W) zich gebogen over de vraag of er een centrale opslag voor vuurwerk op Bonaire zou moeten komen en zo ja, aan welke eisen deze centrale opslag zou moeten voldoen. Vervolgens is er gekeken of er een geschikte locatie voor handen is.

Het projectteam heeft de voor en nadelen van een centrale opslag afgewogen en is van mening dat een centrale opslag de beste mogelijkheid geeft om een veilige opslag van vuurwerk te creëren. Het OLB heeft in 2018 een verzoek aan ministerie I&W gedaan waarbij een financiële bijdrage is gevraagd voor het bouwen van een kruithuis op Bonaire. Het ministerie heeft in december 2018 een eenmalige bijzondere uitkering toegekend ter grootte van USD 227.380.

Om het project te kunnen uitvoeren c.q. het kruithuis te kunnen bouwen, is een aanvullend bedrag als bijdrage van het OLB nodig. Dit betreft een totaal bedrag van USD 125.000. Indien er geen financiële bijdrage door het OLB wordt geleverd, kan niet tot bouw van het kruithuis worden overgegaan omdat de middelen van enkel het ministerie niet voldoende zijn om het hele project te kunnen bekostigen. Indien niet tot realisatie van het project kan komen, kan het bedrag dat door het ministerie toegekend is, worden teruggevorderd. Vanwege het grote belang dat wordt gehecht aan een veilig opslag van vuurwerk op het eiland, wordt voorgesteld om een bedrag van USD 125.000 te reserveren zodat het bouw van een kruithuis kan plaatsvinden.

Dit voorstel heeft betrekking op de volgende functie op de begroting;

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermindering Lasten
210	Wegen, straten en pleinen-bijdrage kruithuis Bonaire	125.000	
Totaal		125.000	0

6) *Ondersteuning bij directie Samenleving & Zorg*

In het bestuur programma 2019-2023 zijn voor de sociaaleconomische ontwikkeling en kansen voor iedereen door goede vorming, een aantal prioriteiten opgenomen. Het gaat onder andere om het realiseren van een leefbaar inkomen dat voldoende is om een gezond leven te leiden, een integrale wijkontwikkeling (zowel fysiek als sociaal), cultuur een prominente rol in de ontwikkeling van Bonaire geven en het maken van een integraal jeugdbeleidsplan.

Bij de directie Samenleving & Zorg is het noodzakelijk om extra capaciteit in te huren om de directie te ondersteunen bij het ontwikkelen en uitvoeren van beleid en activiteiten op het gebied van o.a. cultuur, jeugdparticipatie, kinderrechten samenlevingsopbouw en – ontwikkeling. Voor het inhuren van ondersteuning wordt voorgesteld om een maximaal bedrag van USD 120.396 te reserveren en te verwerken op de volgende functie op de begroting;

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermindering Lasten
002	Bestuursapparaat	120.396	
Totaal		120.396	0

7) *Huisvesting afdeling Communicatie*

Het is wenselijk om de directie & staf van de Bedrijfsvoering Ondersteuning uit te breiden om een goede dienstverlening aan de andere directies te kunnen aanbieden. Dit geldt ook voor de afdeling Communicatie. De huidige locatie bij J.A. Abraham Blvd zal krap worden voor de nieuwe bezetting van de afdeling Communicatie waardoor het OLB voornemens is om een andere locatie voor de afdeling te gaan zoeken. Vooruitlopend op de organisatie uitbreidingen wordt in de eerste begrotingswijziging voorgesteld om alvast een bedrag van USD 31.711 voor de huisvestingskosten te reserveren. Dit bedrag is beschikbaar gesteld van de overgebleven middelen na het verwerken van de financiering van de overige begrotingswijziging voorstellen. Door de verhuizing van de afdeling Communicatie kan de Directie & Staf BO in de huidige locatie gehuisvest worden.

Aanvullende beleidsaanpassingen

Aan uw raad wordt voorgesteld om de volgende aanvullende drie beleidsaanpassingen, als gevolg van de aanbevelingen van het Cft en de recente ontwikkelingen, te doen op de begroting;

- 8) Meerjarig doorwerking van Convenant Volkshuisvesting Bonaire en Huurcommissie Bonaire
- 9) Rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI)
- 10) Toestemming VWS ter beschikking stellen budgetten ten behoeve van Coronavirus

- 8) *Meerjarig doorwerking van Convenant Volkshuisvesting Bonaire en huurcommissie Bonaire*

De getekende convenant Volkshuisvesting Bonaire heeft in 2021 tot 2023 de volgende meerjarig doorwerking;

Functie	Meerjarenraming Convenant	2021	2022	2023
822	Totale jaarlijkse kosten	1.438.740	103.016	3.069.711
822	Bijdrage Rijk: Regio envelop	330.000	0	845.900
Nog te financieren door OLB (I)		1.108.740	103.016	2.223.811
Financieren OLB:				
<i>Lastenkant</i>				
822	Herbestemmen van vrijgevallen begrotingssteun FCB (in de meerjarenbegroting is al USD 698.324 opgenomen)	698.324	698.324	698.324
<i>Batenkant</i>				
921	Structurele verhoging vrije uitkering	884.007	884.007	884.007
020	Verhoging erfpachten	0	0	160.370
920	Verhoging Motorrijtuigenbelasting	0	0	160.370
920	Verhoging Grondbelasting	0	0	361.440
Totale dekking OLB (II)		1.582.331	1.582.331	2.264.511
Vrijgekomen ruimte Convenant (I-II)		(473.591)	(1.479.315)	(40.700)
822	Aanvullende bijdrage Huurcommissie (in de meerjarenbegroting is al USD 24.300 opgenomen)	40.700	40.700	40.700
Totale vrijgekomen ruimte		(432.891)	(1.438.615)	0

Dienstjaren 2021 en 2022

In 2021 en 2022 is voldoende ruimte in de huidige begroting om de jaarlijkse kosten van het convenant te kunnen dekken. Er wordt voorgesteld om de vrijgekomen ruimte, na het verwerken bij functie 822 - Overige volkshuisvesting van de aanvullende bijdrage in de kosten van huurcommissie Bonaire van USD 40.700, bij functie 210 – Wegen, straten en pleinen ten behoeve van het regulier infrastructurele budget te verwerken zodat de meerjarenbegroting 2021 en 2022 in evenwicht blijft.

Dienstjaar 2023

Na het verwerken van de structurele verhoging van de vrije uitkering en het herbestemmen van de begroting steun FCB in 2023, komt het Openbaar lichaam Bonaire tot een ongedekt saldo van USD 641.480 voor het financieren van het convenant.

Op dit moment hebben we een achterstand in het verwerken en registreren van nieuwe kavels in het geautomatiseerd systeem GOUW IT. Door deze inhaalslag zal erfpachtnota's en aanslag grondbelasting worden verstuurd naar de nieuwe wijken zoals Tanki Matrimonio en Son Montuno. Dit zal leiden tot structurele verhogingen van de erfpacht en grondbelasting.

Het autobezit nam de afgelopen jaren toe. Afgelopen jaar is bij het vervangen van de nummerplaten gebruikt gemaakt van de gelegenheid om de database op te schonen. Er is een enorme stijging van het aantal motorrijtuigen op Bonaire. Deze tendens zal blijven voortbestaan en zal leiden tot een structurele verhoging van de motorrijtuigenbelasting die op aanslag wordt geheven.

Wij stellen voor om het bedrag van erfpacht (functie 020- Eigendommen niet voor de openbare dienst bestemd) en Motorrijgen belasting (functie 920- Belastingen) te verhogen met USD 160.370 en Grondbelasting (functie 920 Belastingen) met USD 361.440. Deze bedragen zullen ten gunste van de algemene middelen vallen, zodat zij in 2023 gebruikt kunnen worden voor het dekken van de kosten van het convenant.

9) *Rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI)*

Om het geschil te beëindigen wat thans onderwerp is van een arbitrage procedure tussen de aannemer en opdrachtgever van het rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) project, hebben de ministeries van BZK, I&W en het OLB in de getekende intentieverklaring van 5 juni 2019 verklaren, ieder maximaal 1 miljoen euro bij te dragen om finale afkoop en afwikkeling van claims, reparatie van irrigatieleiding inclusief alle vastgestelde en afgesproken onvolkomenheden met betrekking tot de oplevering van de installatie te bekostigen.

De ministeries I&W en BZK hebben eind 2019 totaal 2 miljoen euro in de vorm van bijzondere uitkeringen aan het OLB verstrekt ter financiering van het RWZI project.

Bijzondere uitkeringen zijn technische aanpassingen die voor hetzelfde bedrag op de begroting worden meegenomen. Voor deze verwerking wordt u verwezen naar onderdeel Aanvullende technische aanpassingen.

Het Openbaar lichaam Bonaire heeft bij jaarrekening 2018 een totaal bedrag van USD 650.000 van het voorlopig resultaat hiervoor ter beschikking gesteld in de vorm van bestemmingsreserve. Bestemmingsreserves worden via de balans en niet begrotingswijziging afgewikkeld. Voor het resterend bedrag van USD 447.200 om tot de 1 miljoen euro te kunnen komen, heeft het Openbaar lichaam Bonaire in overleg met Europese Unie (EU) getreden.

Met de Delegatie van Europees Unie in Georgetown, Guyana is eind januari 2020 overeengekomen om het bedrag van USD 447.200 van de door hun reeds gestorte eerste tranche van USD 2.186.545 (2 miljoen euro) voor de 10de European Development Fund (EDF) project te mogen gebruiken voor het afronden van de 9de EDF RWZI project. Het totaal 10de EDF project bedraagt 2.850.000 euro.

Aan u wordt voorgelegd om een bedrag van USD 447.200 van door EU gestorte bedrag van USD 2.186.545 te kunnen herbestemmen om de finale afkoop en afwikkeling van de RWZI project te kunnen betalen. Dit voorstel is een bestemming- en geen begrotingswijziging doordat beide projecten in hetzelfde functie 722 – Riolering en waterzuivering worden verwerkt.

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermindering Lasten
722.00.06	Afronding rioolwaterzuiveringsinstallatie	447.200	
722.10.05	Water & sanitation reform – EU		447.200
Totaal		447.200	447.200

Het bestuurscollege heeft het voornemen om uw raad te verzoeken om een deel van het voorlopig resultaat 2019 aan te mogen wenden voor ter uitvoering van het bestek 10de EDF.

10) *Toestemming VWS ter beschikking stellen budgetten ten behoeve van Coronavirus*

Het Openbaar lichaam Bonaire heeft een onderzoek samen met de coördinator Integrale Aanpak VWS gedaan om na te gaan op welke bijzondere uitkeringen nog geen harde verplichting zijn, in de vorm van o.a. getekende beschikkingen, arbeidsovereenkomsten, huurovereenkomsten, utiliteitscontracten, contracten met jobcoaches, en uitvoeringsovereenkomsten. Uit dit onderzoek is gebleken dat iets meer dan USD 5 ton beschikbaar is.

Hiervoor zal er een verzoek worden ingediend door directie Samenleving & Zorg aan de desbetreffende ministerie om deze gelden te mogen gebruiken in het kader van Covid-19 pandemie. De bedoeling is om in een later stadium deze budgetten weer aan te vullen. Voorgesteld wordt om deze vrije ruimte bij functie 922 Algemene uitgaven en diensten: Onvoorzien te verwerken om, de meest urgente uitgaven in verband met de uitbraak van de Coronavirus te kunnen dekken. Dit voorstel zal verwerkt worden bij de volgende functies;

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermindering Lasten
630.00.20	Buurtwerk personeelskosten		149.272
630.00.23	Nationale Informatiecampagne		65.000
630.00.32	Naschoolse activiteiten voor kinderen		84.000
630.00.33	Onderhoud buurthuizen		84.129
630.00.34	Aanpak digitale achterstand		50.000
630.00.35	Speeltuin Rincon		80.000
922	Algemene uitgaven en inkomsten- Onvoorzien	512.401	
Totaal		512.401	512.401

De eerste zeven voorgestelde beleidsaanpassingen bedragen in totaal USD 1.909.314 en wordt voorgesteld om op de volgende wijze gefinancierd te worden.

Financiering beleidsaanpassingen

Zoals eerder aangegeven wordt voorgesteld om de eerste begrotingswijziging 2020 te financieren door de baten te verhogen met USD 884.007 en de lasten met USD 1.025.307 te verlagen.

Verhogen van Baten

In de Voorjaarnota voor het jaar 2019 is de loon-en prijsbijstelling tranche 2019 toegevoegd aan de begroting van de BES-fonds. De loon – en prijsbijstelling voor Bonaire bedraagt in 2019 USD 884.007. De definitieve netto vrije uitkering voor 2019 bedraagt met de bijstelling USD 27.619.032 en het bruto bedrag wordt vastgesteld op USD 28.624.032. De netto vrije uitkering voor 2020 is vooralsnog ook vastgesteld op USD 27.619.032. Dit is vastgelegd in de brief van BZK d.d. 31 januari 2020 met kenmerk 2020-0000018626.

In de primaire begroting 2020 is een bruto vrije uitkering van USD 27.740.025 opgenomen. De bijstelling van 2019 is nog niet verwerkt. Ons voorstel is om deze in de eerste wijziging te verwerken en deze structurele verhoging te gebruiken ter financiering van de beleidsaanpassingen. Dit voorstel heeft invloed op de volgende functie op de begroting;

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Baten	Vermindering Baten
921	Vrije uitkering	884.007	
Totaal		884.007	

Verder moet vermeld worden dat het effect door het verwerken van dit voorstel de totale omvang van de begroting met USD 884.007 zal verhogen.

Verlagen van Lasten

De opgenomen bedragen in de primaire begroting 2020 zijn op kostenplaatsen-niveau grondig doorgenomen om na te kunnen gaan waar bijgesteld kan worden. Dat is niet altijd makkelijk gezien dat alles lijkt haast te hebben en veel trajecten moeten liefst gisteren nog af. Echter is het noodzakelijk om toch prioriteiten te stellen aan de meest urgente verplichtingen om aan de gemaakte afspraken te kunnen voldoen.

Bijzondere uitkeringen

Ten opzichte van voorgaande jaren is het opmerkelijk dat verschillende ministeries nu toestemming geven om met de toegekende bijzondere uitkeringen ook salariskosten te mogen betalen om de projecten te kunnen uitvoeren. Deze mogelijkheid waarborgt de uitvoering van het project.

In de mutaties op de eerste gewijzigde personeelsbegroting 2020 is een totaal bedrag van USD 416.537 opgenomen die gefinancierd zijn met middelen vanuit bijzondere uitkeringen. Dit betekent dat de lasten ter grootte van USD 416.537 van de volgende functies op de begroting kunnen worden verlaagd;

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermindering Lasten
002	Personele cap Milieu en Natuur Bonaire		61.272
002	Deelneming TCB economie & toerisme		46.846
002	Doorontwikkeling Integriteitsbeleid		53.728
Totaal			161.846

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermindering Lasten
600	Schuldhelpverlening 2		67.470
Totaal			67.470

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermindering Lasten
611	Arbeids re-integratie twinning, plenchi trabou 1		1.388
611	Arbeids re-integratie twinning, plenchi trabou 2		1.755
Totaal			3.143

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermindering Lasten
630	Integrale wijkaanpak 6		178.588
630	BES(t)4Kids		2.706
Totaal			181.294

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermindering Lasten
700	Publieke gezondheid		2.784
Totaal			2.784

Bij de tweede versie van het gewijzigd concept personeelsbegroting is een totaal bedrag van USD 270.499 opgenomen die gefinancierd zal worden met middelen vanuit de volgende bijzondere uitkeringen;

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermindering Lasten
002	Opzetten afdeling Deelnemingen		111.234
002	Versterking communicatiefunctie		98.299
Totaal			209.533

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermindering Lasten
600	Schuldhelpverlening 2		7.359
Totaal			7.359

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermindering Lasten
630	BES(t)4Kids		1.925
630	Integrale wijkontwikkeling		51.682
Totaal			53.607

Om begrotingsonrechtmatigheden te voorkomen is het noodzakelijk om de budgetten van bovenstaande bijzondere uitkeringen bij de eerste begrotingswijziging op te voeren. Deze wijzigingen zijn puur van technische aard en zullen bij onderdeel technische aanpassingen worden behandeld.

Subsidies

Rekening houdend met de volksgezondheid en de sociale problemen binnen de Bonairiaanse samenleving en de drugs- en alcoholproblematiek onder de jeugd, is het zeer noodzakelijk om een preventiemedewerker voor het aandachtsgebied drugs- en alcohol aan te trekken. Met het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) is overeengekomen dat zowel het OLB als het ministerie van VWS preventiemedewerkers ter beschikking stellen voor het uitvoeren van de afspraken opgenomen in het Sport – en Preventieakkoord (mei 2019). In de personeelsmutaties is een bedrag van USD 47.070 opgevoerd voor het openstellen van de vacature Preventiemedewerker.

In de primaire begroting is een totaal bedrag van USD 86.750 voor de stichting Verslavingszorg en Psychiatrie Caribisch Nederland opgevoerd. Dit subsidie bedrag was inclusief de salariskosten van een preventiemedewerker. Er wordt voorgesteld om het bedrag van USD 47.070 van subsidie bij functie 710 over te hevelen naar de afdeling Publieke Gezondheid om de kosten van de vacature te kunnen dekken. De risico's zijn nihil. Dit voorstel leidt tot verlaging van de lasten bij functie 710 op de begroting;

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermindering Lasten
710	Preventie en curatieve gezondheidszorg		47.070
Totaal			47.070

Infrastructurele werkzaamheden

In de primaire begroting is een bedrag van USD 1 miljoen opgenomen voor het plegen van onderhoud aan en het uitvoeren van infrastructurele werkzaamheden. Er wordt voorgesteld om voorlopig USD 370.700 minder aan infrastructurele werkzaamheden uit te geven zodat er ruimte wordt gecreëerd om aan de meest urgente verplichtingen zoals Convenant Volkshuisvesting Bonaire, Huurcommissie Bonaire en het bouwen van het kruithuis te kunnen voldoen. Het bestuurscollege heeft het voornemen om uw raad te verzoeken om een deel van het voorlopig resultaat 2019 aan te mogen wenden voor infrastructurele projecten zodat voldoende middelen beschikbaar blijven voor het noodzakelijke reguliere onderhoud aan de infrastructuur. Dit voorstel leidt tot verlaging van de lasten bij functie 210 op de begroting;

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermindering Lasten
210	Straten, wegen en pleinen		370.700
Totaal			370.700

Aanschaf nummerplaten

In de primaire begroting is een bedrag van USD 25.000 opgenomen voor het aanschaffen van nummerplaten/stickers. Jaarlijks wordt een bedrag op de begroting opgevoerd voor het aanvullen van de voorraad. Aangezien het OLB in 2019 de nummerplaten hebben vervangen zal het volledig bedrag niet worden gebruikt. Vandaar dat het bedrag verlaagd kan worden met USD 10.000. Risico's met dit voorstel is minimaal en heeft invloed op de volgende functie op de begroting;

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermindering Lasten
002	Bestuursapparaat – Afdeling Financiën		10.000
Totaal			10.000

Verkiezingen

Tijdens het opstellen van de begroting is per abuis een bedrag van USD 82.000 geëxtrapoleerd en meegenomen in de raming voor het organiseren van verkiezingen. In 2020 zijn er geen verkiezingen gepland. Van dit bedrag wordt voorgesteld om een bedrag van USD 75.000 af te romen en te gebruiken voor het financieren van de beleidsaanpassingen. Bij het verwerken van dit voorstel zijn de risico's nihil en heeft invloed op de volgende functie op de begroting;

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermindering Lasten
003	Burgerzaken		75.000
Totaal			75.000

Overleg staat kundig structuur

In de primaire begroting is een bedrag van USD 20.000 opgenomen voor het maken van dienstreizen en inwinnen van adviezen in het kader van staatkundig structuur. In praktijk wordt weinig gebruik gemaakt van deze afzonderlijke kostenpost. Bestuurders maken meestal gebruik van hun reguliere budgetten voor het maken van dienstreizen en inwinnen van adviezen op alle beleidsvelden w.o. staatkundig structuur. Vandaar dat er voorgesteld wordt om het bedrag van USD 20.000 af te voeren. Risico's van het afvoeren van dit voorstel is nihil en heeft invloed op de volgende functie op de begroting;

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermindering Lasten
001	Bestuursorganen		20.000
Totaal			20.000

Bestuurlijke ontwikkeling

Er wordt jaarlijks een bedrag van USD 75.000 opgevoerd voor het uitvoeren van projecten in het kader van bestuurlijke ontwikkeling. De invulling van dit post geschiedt naar behoefte van de ontwikkelingen. Om te kunnen voldoen aan de meest urgente verplichtingen wordt voorgesteld om dit post af te voeren. Mogelijkheid bestaat om bij behoefte projecten in het kader van het bevorderen van goed bestuur ook vanuit de toegekende bijzondere uitkeringen in het kader van Bestuursakkoord te financieren. Risico's van het afvoeren van dit voorstel is minimaal en heeft invloed op de volgende functie op de begroting;

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermindering Lasten
002	Bestuursapparaat – Bestuurlijke ontwikkeling		75.000
Totaal			75.000

Monumentenzorg

In de primaire begroting is een bedrag van USD 11.000 opgenomen voor het bijwonen van vergaderingen van National Archaeological Anthropological Memory Management (NAAM) op Curaçao. Het OLB heeft sinds 2009 een samenwerkingsovereenkomst met NAAM waarbij het OLB de functie van secretaris bekleedde. Door uitdiensttreding van een functionaris is op dit moment geen vertegenwoordiging vanuit het OLB in het bestuur van NAAM.

Bovendien is het samenwerkingsprotocol inmiddels afgelopen. Voor 2020 worden weinig activiteiten op het gebied van monumentenzorg verwacht waardoor wordt voorgesteld om van het totale budget van USD 21.000; USD 11.000 af te voeren. Risico's voor het afvoeren van dit voorstel zijn minimaal omdat er nog een bedrag resteert voor het aanvragen van adviezen op het gebied van monumentenzorg. De wijziging heeft invloed op de volgende functie op de begroting;

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermindering Lasten
210	Straten, wegen en pleinen-Monumentenzorg		11.000
Totaal			11.000

Voor het financieren van de zeven beleidsaanpassingen ter grootte van USD 1.909.314 wordt het volgende voorgesteld;

Functie	Omschrijving	Vermindering Lasten	Vermeerdering Baten
002, 600, 611, 630 en 700	Bijzondere uitkeringen	416.537	
710	Subsidies	47.070	
210	Infrastructurele werken	370.700	
002	Aanschaf nummerplaten	10.000	
003	Verkiezingen	75.000	
001	Overleg staatkundig structuur	20.000	
002	Bestuurlijke ontwikkeling	75.000	
210	Monumentenzorg	11.000	
921	Vrije uitkering		884.007
Totaal		1.025.307	884.007

De beleidsaanpassingen nummer 8 tot en met 10 samen met de tweede versie van de personeelsbegroting bestaan uit een totaal bedrag van USD 1.739.113. De besparingen op het tweede gewijzigd concept personeelsbegroting en het bedrag waarover ministerie VWS toestemming geeft om her te bestemmen ter financiering van gemaakte kosten i.v.m. de uitbraak van de Covid-19 virus, worden bij het budget onvoorzien aangevuld. Het totaal bedrag van onvoorzien wordt USD 1.291.913. Verder is aan de raad voorgesteld om het bedrag van USD 447.200 te mogen herbestemmen ten behoeve van de afwikkeling van het RWZI project.

Naast beleidsaanpassingen maakt het bestuurscollege gebruik van de gelegenheid om de technische aanpassingen aan de raad voor te leggen.

Technische aanpassingen

De technische mutaties betreft het formaliseren van bijzondere uitkering projecten met een saldo per 31 december 2019. De eerste voorgestelde technische aanpassingen hadden een directe samenhang met de voorgestelde beleidsaanpassingen. Deze technische aanpassingen worden aan de lasten- en batenkant met hetzelfde bedrag verhoogd.

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
002	Personele cap Milieu en Natuur Bonaire	326.869	326.869
002	Deelneming TCB economie & toerisme	494.585	494.585
002	Versterken financieel beheer Bestuursakkoord 2	54.960	54.960

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
002	Doorontwikkeling Integriteitsbeleid	193.554	193.554
Totaal		1.069.968	1.069.968

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
600	Schuldhelpverlening 2	111.408	111.408
Totaal		111.408	111.408

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
611	Arbeids re-integratie twinning, plenchi trabou 1	108.435	108.435
611	Arbeids re-integratie twinning, plenchi trabou 2	86.415	86.415
Totaal		194.850	194.850

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
630	Integrale wijkaanpak 6	200.824	200.824
630	BES(t)4Kids	62.419	62.419
Totaal		263.243	263.243

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
700	Publieke gezondheid	1.275.524	1.275.524
Totaal		1.275.524	1.275.524

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
822	Verhuursubsidie 2019	698.324	698.324
822	Regio envelop infra- convenant volkshuisvesting	804.100	804.100
Totaal		1.502.424	1.502.424

De eerste technische aanpassingen bedroeg in totaal USD 4.417.417 waarvan de budgetten van bijzondere uitkeringen bij functies 002, 600, 611, 630 en 700 worden geformaliseerd om de salariskosten bij de diverse projecten te kunnen betalen en bij functie 822 om conform de getekende Convenant Volkshuisvesting Bonaire, de bijdrage van het Rijk, aan het FCB te kunnen overmaken. Bij het verwerken van dit voorstel zou de totale omvang van de begroting met een totaal bedrag van USD 4.417.417 aan beide kanten worden verhoogd.

Aanvullende technische aanpassingen

Het Openbaar lichaam Bonaire heeft gelet op binnenkort in werking treden van de in de tweede kwartaal te implementeren inkoopmodule, waarbij alle projecten over een budget moeten beschikken om verplichtingen aan te kunnen gaan, gekozen om naast de begroting van de eerste voorgestelde bijzondere uitkeringen, de resterende projecten voor een totaal bedrag van USD 27.036.582 in de begrotingswijziging te formaliseren. Het eind saldo van de projecten is afgerond USD 31.4 miljoen.

Afgelopen jaar heeft het bestuurscollege samen met de bureau/directies een exercitie begonnen met het administratief afronden van de projecten waarvan geen middelen zijn uitgegeven in 2018 en 2019. Van het ministerie VWS is begin januari 2020 toestemming gekregen om 19 projecten administratief af te ronden en de middelen te mogen herbestemmen voor andere doeleinden.

Deze exercitie loopt nog maar momenteel op een laag pitje als gevolg van de betrokkenheid van de diverse directeuren in de crisisgroepen in het kader van COVID-19. De bedoeling is om deze werkzaamheden later te hervatten zodat een verzoek aan de diverse ministeries kan worden ingediend om de projecten administratief te mogen afronden en de restgelden te mogen herbestemmen.

De tweede tranche van de bijzondere uitkeringen met een saldo op 31 december 2019 heeft effect op de volgende functie;

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
001	Eilandelijke Platform criminaliteitsbeheersing EPC	8.369	8.369
001	Integraal Veiligheidsplan Bonaire	1.107	1.107
001	Impuls weerbaar bestuur – Integriteitsprogramma	43.248	43.248
Totaal		52.724	52.724

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
002	Doeluitkering	22.749	22.749
002	B&O Implementatie WOLBES/FinBES	98.243	98.243
002	Ontwikkelpannen	29.326	29.326
002	Verbetertraject Financieel Beheer	74	74
002	Personele cap. Milieu en Natuur Bonaire	-89.752	-89.752
002	Versterking financieel beheer Bestuursakkoord	104.199	104.199
002	Opzetten afdeling Deelnemingen	439.680	439.680

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
002	Nieuwe visie en herinrichting organisatie	76.944	76.944
002	Revitalisatie directie Samenleving & Zorg	439.680	439.680
002	Invulling hoofd Burgerzaken	197.856	197.856
002	Doorontwikkeling ICT - systemen	274.800	274.800
002	Mobiliteit medewerkers ambtelijk apparaat	219.840	219.840
002	Ondersteuning kabinet Gezaghebber	161.295	161.295
002	Versterking communicatiefunctie	354.849	354.849
002	Door ontwikkelen van begrotingscyclus	225.759	225.759
002	Trainen van beleidsafdelingen	161.295	161.295
002	Juridische ondersteuning	105.880	105.880
002	Opzet en ontwikkeling rekenkamer OLB	86.024	86.024
002	Onderzoek subsidieverantwoording	54.157	54.157
Totaal		2.962.898	2.962.898

Functie	Bijzondere Uitkeringen	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
003	Straatnamen	15.052	15.052
003	Verstreking paspoorten t/m 12 jarigen	18.659	18.659
003	Verbetering Kwaliteit PIVA	54.529	54.529
003	Communicatieplan Voorkomen identiteitsfraude	845	845
003	Digitalisering akten Burgerzaken	7.498	7.498
Totaal		96.583	96.583

Functie	Bijzondere Uitkeringen	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
130	Rampenbestrijding	137.906	137.906
130	Geneeskundige Hulpverlening Rampen & Crisis	49.980	49.980
Totaal		187.886	187.886

Functie	Bijzondere Uitkeringen	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
210	Opslag vuurwerk Bonaire	227.340	227.340
210	Meerjarig uitvoeringsprogramma Bonaire	6.090.276	6.090.276
210	Eenmalig impuls wegen	3.359.380	3.359.380
Totaal		9.676.996	9.676.996

Functie	Bijzondere Uitkeringen	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
222	Professionalisering en upgrading havenbedrijf Bonaire	13.805	13.805
222	Verlenging Zuidpier Kralendijk	1.466.358	1.466.358
Totaal		1.480.163	1.480.163

Functie	Bijzondere Uitkeringen	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
310	Oprichting Trade en Investment Board	18.422	18.422
310	Opzet en uitbouw Bonaire	60.000	60.000
310	Bereikbaarheid	134.186	134.186
310	Qredits	22.950	22.950
310	Project Management EOB	402	402
310	Cost of doing business	7.580	7.580
Totaal		243.540	243.540

Functie	Bijzondere Uitkeringen	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
341	Landbouwontwikkeling inclusief slachthuis	1.558.235	1.558.235
Totaal		1.558.235	1.558.235

Functie	Bijzondere Uitkeringen	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
530	Sport – en speelvoorzieningen	27.072	27.072
Totaal		27.072	27.072

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
600	Schuldhelpverlening	10.720	10.720
600	Project Pagabon	193.757	193.757
600	Noodwoning	82.000	82.000
600	Schulphulpverlening 3	160.000	160.000
Totaal		446.477	446.477

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
611	Woningverbetering Particulieren	3.702	3.702
611	Project Eleva	9.353	9.353
611	Arbeidstoeleiding 25 plussers	79.995	79.995
611	Arbeids re-integratie twinning, plenchi trabou 3	240.000	240.000
Totaal		333.050	333.050

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
630	Sociale Kanstraject Jongeren	230.366	230.366
630	Integrale wijkaanpak 2	65.907	65.907
630	Leer Woon Werkcentrum Jong Bonaire	7.285	7.285
630	Plan van aanpak Kinderrechten Bonaire	110.001	110.001
630	Werkplan geweld in afhankelijkrelaties	3.543	3.543
630	Opknappen 4 buurthuizen	555.401	555.401
630	Buurtwerk personeelslasten	149.272	149.272
630	Conferentie Jeugdbeleid	370	370
630	Nationale Informatiecampagne	100.000	100.000
630	BES(t)4Kids 2	116.095	116.095
630	Aanpak Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	109.977	109.977
630	Sociaal Wijkwerker	55.000	55.000
630	Werkbezoek family Justice Center Conference	2.276	2.276
630	Aanvulling Werkplan HGKM 2018-2019	193.515	193.515

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
630	Integraal wijkontwikkeling	579.000	579.000
630	Naschoolse activiteiten voor kinderen	100.000	100.000
630	Onderhoud buurthuizen	84.129	84.129
630	Aanpak digitale achterstand	50.000	50.000
630	Speeltuin Rincon	80.000	80.000
Totaal		2.591.397	2.591.397

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
650	BES(t)4Kids- programmaplan	575.782	575.782
Totaal		575.782	575.782

Functie	Bijzondere Uitkeringen	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
651	VN Verdrag Handicap Bonaire	28.929	28.929
651	Beschutwerk Warda Mi Rin	172.382	172.382
651	Implementatie VN Verdrag Handicap	200.000	200.000
651	Beschutwerk Selibon	219.000	219.000
Totaal		620.311	620.311

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
700	Preventiemedewerker PG	140.000	140.000
Totaal		140.000	140.000

Functie	Bijzondere Uitkeringen	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
710	Preventie genotmiddelen gebruik	5.000	5.000
710	WE CAN Young	69.336	69.336
710	Health Study BES	3.936	3.936
710	Greenhouse voor PO & VO	20.263	20.263
710	Krusada Inloophuis & Centrum Walk In	-20	-20
Totaal		98.515	98.515

Functie	Bijzondere Uitkeringen	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
722	Riolering en Watervoorziening	357.059	357.059
722	Afronding riool waterzuiveringsinstallatie	2.524.275	2.524.275
722	Water & sanitation reform - EU	2.186.545	2.186.545
Totaal		5.067.879	5.067.879

Functie	Bijzondere Uitkeringen	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
723	World Heritage nomination	77.300	77.300
723	Verbranden bio medisch en infectieus afval	6	6
723	Ecologisch herstel Lac & Zuidelijk kustgebied	-90.462	-90.462
723	Koepelcampagne leefomgeving & Natuur	18.118	18.118
723	Opruimactie zwerfasbest	33.692	33.692
723	Aanpak Plastics	89.752	89.752
723	Algae park Bonaire*	634	634
Totaal		129.040	129.040

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
910	Nader te bepalen SZ – BU	748.034	748.034
Totaal		748.034	748.034

Bovenvermelde bijzondere uitkeringen bedragen in totaal USD 27.036.582. Tenslotte stellen wij u voor om vooruitlopend op de beschikking van het Rijk, de bijdrage ten behoeve Regio envelop infrastructuur – Convenant volkshuisvesting voor het dienstjaar 2020 in de aanvullende voorstellen mee te nemen.

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
822	Regio envelop infra- convenant volkshuisvesting 2020	770.000	770.000
Totaal		770.000	770.000

Met het verwerken van de bijdrage van Regio envelop in 2020 is de hele financiering w.o. de meerjarige doorwerking van het getekend convenant Volkshuisvesting Bonaire volledig in beeld gebracht en verwerkt in de begrotingswijziging.

Recapitulatie

Hieronder volgt een recapitulatie van de voorgestelde en aanvullende beleidsaanpassingen, de financiering en de technische aanpassingen.

		Te financieren door:		
Voorstellen eerste begrotingswijziging 2020	Vermeerdering Lasten (1)	Vermindering Lasten (2)	Totaal Lasten (1-2)	Vermeerdering Baten
Beleidsaanpassingen	1.909.314	-1.025.307	884.007	884.007
Technische aanpassingen	4.417.417		4.417.417	4.417.417
Totaal aan Voorstellen	6.326.731	-1.025.307	5.301.424	5.301.424

		Te financieren door:		
Aanvullende voorstellen eerste begrotingswijziging 2020	Vermeerdering Lasten (1)	Vermindering Lasten (2)	Totaal Lasten (1-2)	Vermeerdering Baten
Beleidsaanpassingen	1.739.113	-1.739.113		
Technische aanpassingen	27.806.582	0	27.806.582	27.806.582
Totaal aan Voorstellen	29.245.695	-1.739.113	27.806.582	27.806.582

		Te financieren door:		
Eerste aangeboden en aanvullende voorstellen eerste begrotingswijziging 2020	Vermeerdering Lasten (1)	Vermindering Lasten (2)	Totaal Lasten (1-2)	Vermeerdering Baten
Beleidsaanpassingen	3.648.427	-2.764.420	884.007	884.007
Technische aanpassingen	32.223.999	0	32.223.999	32.223.999
Totaal aan Voorstellen	35.872.426	-2.764.420	33.108.006	33.108.006

Verder moeten wij u herinneren dat het OLB vanaf dienstjaar 2020 de begroting en bijbehorende begrotingswijzigingen zonder Kapitaal - en Verdeeldienst zal presenteren. De desbetreffende baten en lasten zijn meegenomen in de exploitatie en investeringsbegroting.

Het vaststellen van deze begrotingswijziging ter grootte van USD 35.872.426 betreft een totaal bedrag van 3.648.427 aan beleidsaanpassingen en USD 32.223.999 aan technische aanpassingen. Bij vaststelling van de voorgestelde wijziging zal de totale omvang van de begroting 2020 met een totaal bedrag van USD 33.108.006 aan beide kanten worden verhoogd. De voorgestelde wijzigingen w.o. de meerjarige doorwerking van het convenant 2021 tot 2023 worden volledig gedekt. Dit betekent dat de begroting 2020 inclusief de meerjarenbegroting 2021 tot en met 2023 in evenwicht blijft.

Kralendijk,

Het bestuurscollege van het Openbaar Lichaam Bonaire,
de gezaghebber,

de eilandsecretaris, *24/2*

College financieel toezicht Bonaire, Sint Eustatius en Saba

Aan
De voorzitter van het bestuurscollege van het openbaar lichaam Bonaire

Adres kantoor Curaçao
De Rouvilleweg 39
Willemstad, Curaçao
Telefoon (+5999)4619081

Adres kantoor Sint Maarten
Frontstreet 26
Convent Building
Philipsburg, Sint Maarten
Telefoon (+1721) 5430331

Contactpersoon
Lisette de Wind
Datum
24 maart 2020
Ons kenmerk
Cft 202000035
Pagina
1/5
Onderwerp
Advies eerste begrotingswijziging 2020 openbaar lichaam Bonaire

Telefoonnummer
+5999 4619081
E-mail
info@cft.cw
Uw kenmerk

Bijlage
-

Adres kantoor Aruba
L.G. Smith Boulevard 68
La Piccola Marina
Oranjestad, Aruba
Telefoon (+297) 5832800

E-mail info@cft.cw
Internet www.cft.cw

Geachte heer Rijna,

Op 27 februari 2020 heeft het College financieel toezicht Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Cft) van uw bestuurscollege (BC) de eerste begrotingswijziging 2020 (BW) ontvangen. Sindsdien hebben diverse afstemmingen met uw afdeling Financiën plaatsgevonden en is aanvullende informatie ontvangen. Hierbij ontvangt u het advies van het Cft op de BW.

Procesgang

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) heeft bij de goedkeuring¹ van uw begroting 2020 onder meer gewezen op de verplichtingen met financiële consequenties die volgen uit het Convenant Volkshuisvesting Bonaire². Deze verplichtingen waren niet verwerkt in de begroting 2020 noch in de meerjarenraming 2021 tot en met 2023. De minister van BZK heeft hiervoor uw aandacht gevraagd en u verzocht genoemde verplichtingen zo spoedig mogelijk met een BW te verwerken in de begroting en daarvoor een uiterste datum van 15 februari 2020 genoemd.

Pas op 24 februari 2020 heeft u de minister van BZK bericht dat de BW uiterlijk op 28 februari 2020 aan het Cft zal worden aangeboden ter advisering. Daarna dient de eilandsraad te beraadslagen over de BW en dient deze aan de minister van BZK te worden voorgelegd ter goedkeuring. Gelet op de wettelijke termijnen zal het convenant waarschijnlijk pas eind april zijn verwerkt in de begroting. Het Cft heeft in 2018 en 2019 meermaals geadviseerd de begrotings- en verantwoordingscyclus te verbeteren en herhaalt dit advies gegeven de procesgang bij deze BW.

¹ Brief met kenmerk 2019-0000661088 d.d. 18 december 2019.

² Het Convenant Volkshuisvesting Bonaire is d.d. 27 juni 2019 ondertekend door het OLB en BZK waardoor verplichtingen met financiële consequenties zijn aangegaan.

Oordeel

Na verwerking van de BW voldoet de begroting 2020 niet aan artikel 19 lid 2 sub a, b en c van de Wet Financiën openbare lichamen Bonaire, Saba en Sint Eustatius (Wet FinBES), dat onder meer stelt dat de in de begroting opgenomen baten en lasten in overeenstemming moeten zijn met de best mogelijke inschatting van reeds aangegane financiële verplichtingen en van te verwachten externe ontwikkelingen. De basis voor dit oordeel is als volgt:

- *Convenant Volkshuisvesting Bonaire:*
Ondanks de door de minister van BZK gestelde voorwaarde zijn de aangegane financiële verplichtingen niet meerjarig opgenomen in de BW maar alleen voor het jaar 2020.
- *Personeelslasten:*
De voor 2020 begrote personeelslasten tonen in vergelijking met de gerealiseerde personeelslasten 2019 een te ruime raming.
- *Rioolwaterzuiveringsinstallatie:*
De voorgenomen verplichtingen (EUR 3 miljoen) waarvoor eind 2019 door Europees Nederland omvangrijke doeluitkeringen (EUR 2 miljoen) zijn verstrekt, zijn niet in de BW verwerkt.
- *BES infrastructuurfonds:*
De (voorgenomen) verplichtingen gerelateerd aan de "meerjaren uitvoeringsprojecten wegen Bonaire 2019-2023", waarvoor Europees Nederland circa USD 16,8 miljoen beschikbaar stelt onder meer vanuit het BES infrastructuurfonds, zijn niet in de BW verwerkt.

Het Cft adviseert u dan ook de BW aan te passen alvorens deze aan de eilandsraad wordt aangeboden.

Toelichting

De BW bevat in totaal voor USD 6,3 miljoen aan wijzigingen, waarvan USD 4,4 miljoen aan technische aanpassingen voor het verwerken van de bijzondere uitkeringen en USD 1,9 miljoen aan beleidsaanpassingen. Om de beleidsaanpassingen te financieren wordt voorgesteld de baten met USD 0,9 miljoen te verhogen en andere lasten met USD 1,0 miljoen te verlagen. De begroting wordt per saldo verhoogd met USD 5,3 miljoen tot USD 54,4 miljoen en blijft in evenwicht.

Baten

De voorgestelde wijzigingen in de baten betreffen het verwerken van de bijzondere uitkeringen in de begroting (USD 4,4 miljoen) en het verhogen van de vrije uitkering³ (USD 0,9 miljoen). In de begroting 2020 is een bruto vrije uitkering van USD 27,7 miljoen opgenomen, de loon- en prijsbijstelling voor Bonaire voor 2020 van USD 0,9 miljoen wordt met deze BW in de begroting verwerkt.

---

³ Conform de voorlopige vaststelling van de vrije uitkering door BZK bij brief d.d. 31 januari 2020.

Lasten

De voorgestelde wijzigingen in de lasten van het jaar 2020 betreffen voornamelijk:

- Het verwerken van de bijzondere uitkeringen (USD 4,4 miljoen).
- Het verhogen van de personeelslasten (USD 0,9 miljoen).
- Het opnemen van de verplichtingen voortvloeiend uit het Convenant Volkshuisvesting Bonaire (USD 0,7 miljoen).
- Het verlagen van de lasten voor infrastructurele werkzaamheden (USD 0,4 miljoen).
- Het opnemen van een eigen bijdrage voor de opslag van vuurwerk (USD 0,1 miljoen).

Convenant Volkshuisvesting Bonaire

Het op 27 juni 2019 gesloten convenant heeft verplichtingen met financiële gevolgen voor het Openbaar lichaam Bonaire (OLB) voor de begrotingsjaren 2020 tot en met 2025. Met de BW worden de lasten voor 2020 verwerkt, het OLB geeft aan de meerjarige lasten pas in de ontwerpbegroting 2021 te zullen verwerken en geeft daardoor (zonder argumentatie) geen opvolging aan de zienswijze van de minister van BZK. Naar het oordeel van het Cft voldoet de begroting daardoor niet aan artikel 19 lid 2 van de Wet FinBES dat onder andere bepaalt dat de begroting controleerbaar moet zijn en dat de in de begroting opgenomen baten en lasten in overeenstemming moeten zijn met de best mogelijke inschatting van reeds aangepane financiële verplichtingen en van te verwachten externe ontwikkelingen. Het Cft adviseert u dan ook om met de BW ook de meerjarige lasten van het convenant in de begroting te verwerken.

Personeelslasten

Het Cft heeft in meerdere adviezen aandacht gevraagd voor een realistische raming van de personeelslasten, zoals bij de toetsing van de ontwerpbegrotingen 2019 en 2020 en de reactie op de vierde kwartaalrapportage 2019. Op de volgende bladzijde maakt het Cft in een tabel de voor 2018 t/m 2020 begrote personeelslasten inzichtelijk en ook de realisatie daarvan in 2018 en 2019. Ook worden de gemiddelde personeelslasten per FTE nader inzichtelijk gemaakt.

De voor 2020 begrote personeelslasten blijken circa USD 5 miljoen hoger te zijn dan de realisatie over 2019. Een deel hiervan is toe te schrijven aan hogere lasten in verband met CAO aanpassingen (circa USD 1,7 miljoen) en het in de begroting opnemen van 34,5 fte aan vacatures (circa USD 1,8 miljoen). Er resteert dan nog USD 1,5 miljoen aan hogere lasten waarvoor u geen afdoende verklaring heeft gegeven. Daardoor zijn ook de begrote personeelslasten in de BW niet in overeenstemming met de criteria zoals vervat in artikel 19 lid 2 van de Wet FinBES. Het Cft adviseert u de BW op dit punt aan te passen.

Het Cft merkt op dat in 2018 en 2019 het OLB ook een forse stijging van de formatie had begroot (vacatures), maar deze is uitgebleven. Het Cft adviseert u dan ook per maand de werkelijke formatie en verwachte ontwikkeling daarvan af te zetten tegen de begrote personeelslasten en deze zo nodig met iedere BW conform aan te passen.

Ook adviseert het Cft u om te bezien of u meer gebruik kunt maken van externe inhuur als vacatures moeilijk kunnen worden ingevuld, zodat de beleidsmatige doelen wel verwezenlijkt kunnen worden.

	Begroot 2018 (incl. BW)	Realisatie 2018	Begroot 2019 (incl. BW)	Realisatie 2019	Begroot 2020 (incl. BW)
Personeelslasten in dienst (incl. stelposten)	USD 20,0 miljoen	USD 17,4 miljoen	USD 18,8 miljoen	USD 17,6 miljoen	USD 22,6 miljoen
Totaal aantal FTE	370	338	343	350	351
Begrote vacatures		0	23	0	34,5
<i>Gemiddelde personeelslasten per FTE</i>	<i>USD 54 duizend</i>	<i>USD 51 duizend</i>	<i>USD 51 duizend</i>	<i>USD 50 duizend</i>	<i>USD 58 duizend</i>
Lasten voormalig personeel	USD 1,0 mln.	USD 1,4 mln.	USD 1,2 mln.	USD 1,2 mln.	USD 1,1 mln.
Totale personeelslasten	USD 21,0 miljoen	USD 18,8 miljoen	USD 20,0 miljoen	USD 18,8 miljoen	USD 23,7 miljoen
Lasten externe inhuur	USD 1,6 miljoen	USD 1,2 miljoen	USD 1,4 miljoen	USD 0,6 miljoen	USD 1,5 miljoen

Rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI)

In juni 2019 is een intentieovereenkomst getekend tussen het OLB, het ministerie van BZK en het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW), waarin staat dat partijen elk EUR 1 miljoen (circa USD 1,1 miljoen) zullen bijdragen ter afronding van de RWZI. Eind 2019 hebben de ministeries van BZK en IenW ieder EUR 1 miljoen doeluitkering verstrekt aan het OLB. Het OLB heeft een deel van het overschot 2018 bij vaststelling van de jaarrekening gereserveerd voor de RWZI (USD 0,7 miljoen). Het OLB dient daarom nog USD 0,4 miljoen aanvullend bij te dragen. Ook dient de begroting 2020 te voorzien in de voorgenomen uitgaven van EUR 3 miljoen. Het Cft stelt vast dat de BW hierin niet voorziet en adviseert u dit alsnog te verwerken zodat de RWZI kan worden afgerond.

BES Infrastructuur

De (voorgenomen) verplichtingen gerelateerd aan de "meerjaren uitvoeringsprojecten wegen Bonaire 2019-2023", waarvoor Europees Nederland circa USD 16,8 miljoen beschikbaar stelt onder meer vanuit het BES infrastructuurfonds, zijn niet in de BW verwerkt.

Kenmerk
Cft 202000035
Blad
5/5

Het OLB heeft in 2019 al circa USD 9,5 miljoen ontvangen van Europees Nederland. Het project is eind 2019 gestart, maar de begroting 2020 (en meerjarenraming) voorziet niet in de verwachte financiële verplichtingen. Het Cft adviseert u deze alsnog te verwerken.

Tot slot

De situatie sinds het opstellen van deze begrotingswijziging is door de wereldwijde uitbraak van het Corona virus aanzienlijk veranderd. Het Cft constateert dat Bonaire maatregelen heeft genomen om de verspreiding tegen te gaan en hoopt dat deze effectief zijn. Het Cft wenst u daarbij sterkte toe. Ondernemers en werknemers vooral in de toeristensector zijn zwaar getroffen door deze maatregelen. Nederland heeft daarom besloten om het noodpakket banen en economie ook op de BES eilanden toe te passen. Ook dient de begroting te worden aangepast op het wegvallen van de inkomsten en het Cft is graag bereid u waar mogelijk te adviseren over hoe de financiële gevolgen het beste kunnen worden verwerkt in de begroting.

In de verwachting u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd, verblijf ik.

Hoogachtend,
De voorzitter van het College financieel toezicht Bonaire, Sint Eustatius en Saba

Prof. dr. R.H.J.M. Gradus

Deze brief is in afschrift verstuurd aan:
De eilandsraad van het openbaar lichaam Bonaire
Het bestuurscollege van het openbaar lichaam Bonaire
Het hoofd Financiën van het openbaar lichaam Bonaire

Convenant volkshuisvesting Bonaire

Partijen,

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, mevrouw K.H. Ollongren, handelend als bestuursorgaan en als vertegenwoordiger van de Staat der Nederlanden, hierna te noemen: de Minister, te dezen vertegenwoordigd door de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, de heer R.W. Knops;

en

het openbaar lichaam Bonaire, te dezen vertegenwoordigd door de heer E.J. Tjin Asjoe, gedeputeerde, en hierna te noemen: het OLB;

en

Fundashon Cas Bonairiano, te dezen vertegenwoordigd door de heer B.O. Oleana, bestuurder, en hierna te noemen: FCB;

en hierna in gezamenlijkheid te noemen: partijen;

Overwegen het volgende,

1. Dat in het sociale segment op Bonaire sprake is van een tekort aan (sociale) huurwoningen;
2. Dat het kabinet zich in de kabinetsreactie op het onderzoek ijkpunt bestaanszekerheid Caribisch Nederland d.d. 29 juni 2018 tot doel heeft gesteld de woonlasten te willen beperken door ervoor zorg te dragen dat op elk van de eilanden toegang bestaat tot voldoende en kwalitatief goede sociale woningbouw¹;
3. Dat het kabinet tevens heeft besloten om op Bonaire, Sint Eustatius en Saba een vorm van huurcompensatie in te voeren;
4. Dat de eilandsraad van Bonaire het bestuurscollege van Bonaire op 12 juni 2018 heeft geïnstrueerd om: een duurzame oplossing te zoeken voor de (sociale) huisvestingsproblematiek op Bonaire; de domeingronden voor het nieuwbouwproject van 500 woningen in erfpacht over te dragen aan Fundashon Cas Bonairiano (FCB); de Huurcommissie- huurprijzenverordening Bonaire en de Verhuursubsidieverordening Bonaire aan de eilandsraad aan te bieden ter behandeling en vaststelling; waar nodig en ter uitvoering van het besluit de benodigde financiële voorzieningen te treffen;
5. Dat FCB reeds een financieringsovereenkomst heeft afgesloten voor de nieuwbouw van 500 sociale huurwoningen, bestaande uit een lening van in totaal 27,5 miljoen USD en een eigen inbreng van 7,2 miljoen USD;
6. Dat het OLB verantwoordelijk is voor de bekostiging en aanleg van de benodigde infrastructuur (waaronder waterleidingen, elektra, wegen, bouwrijp maken van de grond) voor de nieuwbouw van 500 sociale huurwoningen door FCB;
7. Dat de ramingen voor de benodigde infrastructuur voor de nieuwbouw van 500 sociale woningen door het OLB zijn vastgesteld op 12,7 miljoen USD overeenkomstig het Rapport controle raming FCB bouw- en woonrijp maken 500 sociale huurwoningen d.d. 11 januari 2019. De raming is inclusief het onderhoud²;
8. Dat het kabinet bij brief van 13 juli 2018 heeft aangekondigd een bedrag van 2,5 miljoen euro beschikbaar te stellen aan het OLB als bijdrage aan de door het OLB te realiseren benodigde infrastructuur voor de nieuwbouw van 500 sociale huurwoningen door FCB³;
9. Dat de Minister en het OLB op 14 november 2018 een Bestuursakkoord Bonaire 2018-2022⁴ (hierna te noemen: Bestuursakkoord Bonaire) hebben getekend waarin is afgesproken dat een nadere overeenkomst zal worden gesloten tussen het Rijk, het OLB en FCB over de realisatie van 500 sociale huurwoningen;
10. Dat is afgesproken dat in deze overeenkomst nadere afspraken worden gemaakt over de financiering van de bouw van de 500 sociale huurwoningen door FCB, de bekostiging van de benodigde

¹ Kamerstuk 34 775 IV, nr. 45.

² Bijlage 1: Rapport controle raming FCB bouw- en woonrijpmaken 500 sociale huurwoningen d.d. 11 januari 2019.

³ Kamerstuk 29 697, nr. 54.

⁴ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

- infrastructuur door het OLB en de inzet van de bijdrage van het kabinet vanuit de Regio Envelop bij de realisatie van de 500 sociale huurwoningen;
11. Dat in het Bestuursakkoord tevens is bepaald dat deze afspraken worden onderbouwd door een helder en compleet uitgewerkt plan;
  12. Dat de volkshuisvesting op Bonaire een eilandelijke aangelegenheid is, waarbij de kaders zijn vastgelegd c.q. moeten worden vastgelegd in eilandelijke regelingen;
  13. Dat dit convenant de onder 9 en 10 bedoelde nadere overeenkomst is.

Sprekend het volgende af,

Artikel 1 Definities

In dit convenant (en de daarbij horende bijlagen) wordt verstaan onder:

- a. *BZK*: het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties;
- b. *benodigde infrastructuur*: de infrastructuur (waaronder waterleidingen, elektra, verharde wegen, bouwrijp maken van de grond) die noodzakelijk is voor de realisatie van de nieuwbouw van de 500 sociale huurwoningen door FCB, zoals weergegeven in bijlage 1;
- c. *huurcommissie*: huurcommissie als bedoeld in artikel 1.4 van de Wet maatregelen huurwoningmarkt Caribisch Nederland (Stb. 2017, 189);
- d. *sociale verhuurder*: Fundashon Cas Bonairiano (FCB);
- e. *verhuurdersubsidie*: een op geld te waarden jaarlijkse bijdrage aan een sociale verhuurder – die bij aanvang van het kalenderjaar het genot krachtens eigendom, bezit of beperkt recht heeft van 50 of meer woningen en die zich statutair ten doel heeft gesteld (sociale) huurwoningen zonder winst-oogmerk te verhuren aan bepaalde doelgroepen – ten laste van de begroting van het OLB ten behoeve van het huisvesten van diegenen die niet of onvoldoende in staat zijn zelfstandig in hun eigen woningbehoefte te voorzien.

Artikel 2 Doel

Het doel van dit convenant is om afspraken vast te leggen over:

- a. de financiering van sociale volkshuisvesting op Bonaire;
- b. de inwerkingtreding van eilandelijke verordeningen en wetgeving op het terrein van volkshuisvesting;
- c. de financiering van de benodigde infrastructuur voor de nieuwbouw van 500 sociale woningen;
- d. de inzet van middelen uit de Regio Envelop ter ondersteuning van de bekostiging van de benodigde infrastructuur voor het project sociale woningbouw Bonaire, zijnde 2,5 miljoen euro;
- e. de beschikbaarstelling van erfpachtgronden voor sociale huisvesting.

Artikel 3 Inzet en acties van de Minister

1. De Minister verstrekt voor het kalenderjaar 2019 een bijdrage als bedoeld in artikel 91 van de Wet financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba in de kosten van de verhuurderssubsidie op Bonaire ter hoogte van het bedrag dat hiervoor op de begroting van het OLB staat gereserveerd voor het jaar 2019 (zijnde 698.324 USD).
2. Hierbij geldt als voorwaarde dat het OLB voorziet in het vóór 1 oktober 2019 door de eilandsraad vaststellen, ondertekenen en afkondigen van de Huurcommissie- huurprijzenverordening Bonaire en de Verhuurderssubsidieverordening Bonaire. Het OLB voorziet er voorts in dat deze verordeningen inwerking treden per 1 januari 2020.
3. Indien is voldaan aan het tweede lid:
  - a. verstrekt de Minister de bijdrage, bedoeld in het eerste lid, aan het OLB binnen 6 weken na 1 oktober 2019, en
  - b. voorziet de Minister in de inwerkingtreding van de Wet maatregelen huurwoningmarkt Caribisch Nederland per 1 januari 2020.
4. De Minister verstrekt met ingang van 1 januari 2020 jaarlijks een bijdrage als bedoeld in artikel 91 van de Wet financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba in de kosten van de verhuurderssubsidie op Bonaire, zoals die voortvloeien uit de dan geldende Verhuurderssubsidieverordening Bonaire.
5. De Minister behoudt zich het recht voor om nadere voorwaarden te stellen aan de bijdragen, bedoeld in het eerste en vierde lid.
6. Indien het door de Minister, dan wel het OLB, niet wenselijk wordt geacht dat de bijdragen bedoeld in het eerste en vierde lid rechtstreeks aan het OLB wordt verstrekt, verstrekt de Minister de

bijdrage rechtstreeks aan de sociale verhuurder. De sociale verhuurder legt in dat geval verantwoording af over de besteding van deze middelen aan de Minister.

7. De Minister onderzoekt vóór 1 april 2020 de mogelijkheden van uitbreiding van de huurcompensatie naar de particuliere huursector per 1 januari 2021. De Minister overlegt met het OLB over de invoering van zo'n vorm van huurcompensatie.
8. De Minister stelt, onder de voorwaarden zoals weergegeven in het Bestuursakkoord Bonaire (paragraaf 4.1.3 en 4.7.2), een bijdrage ter beschikking vanuit de Regio Envelop ter waarde van 2,5 miljoen euro. Deze bijdrage is conform het bepaalde in de brief aan de Tweede Kamer d.d. 13 juli 2018⁵, bestemd voor de realisatie van de benodigde infrastructuur door het OLB voor de nieuwbouw van 500 sociale huurwoningen door FCB. Deze bijdrage wordt conform afspraak in het Bestuursakkoord gefaseerd ter beschikking gesteld en bedraagt over de volgende jaren:
  - 2019: 731.000 euro
  - 2020: 700.000 euro
  - 2021: 300.000 euro
  - 2022: 0 euro
  - 2023: 769.000 euro
9. De jaarlijkse bijdragen uit de Regio Envelop worden niet eerder overgemaakt aan het OLB dan nadat het OLB, in lijn met de genoemde ramingen, een financiële voorziening heeft getroffen op de eigen begroting ter bekostiging van de benodigde infrastructuur voor de nieuwbouw van 500 sociale huurwoningen door FCB, zoals bepaald in artikel 4, tweede lid.
10. De Minister zal jaarlijks vóór betaalbaarstelling van de middelen als bedoeld in het eerste, vierde en achtste lid bezien of de middelen als bedoeld in artikel 4, tweede lid daadwerkelijk door het OLB zijn opgenomen in de begroting van dat jaar.

Artikel 4 Inzet en acties van het OLB

1. Het OLB bewerkstelligt op grond van de afspraak in het Bestuursakkoord Bonaire, dat de Huurcommissie- huurprijzenverordening Bonaire en de Verhuursubsidieverordening Bonaire door de eilandsraad vóór 1 oktober 2019 zijn vastgesteld en ondertekend en zijn afgekondigd en dat deze verordeningen per 1 januari 2020 inwerkingtreden.
2. Het OLB treft, in lijn met de genoemde ramingen voor infrastructuur, vóór 1 oktober 2019 een financiële voorziening op de eigen begroting ter bekostiging van de benodigde infrastructuur voor de nieuwbouw van 500 sociale huurwoningen door FCB. Het betreft de volgende bijdragen⁶:
  - 2018: 437.230 USD
  - 2019: 45.167 USD
  - 2020: 1.744.301 USD
  - 2021: 410.416 USD
  - 2022: 0 USD
  - 2023: 1.525.487 USD
  - 2024: 582.773 USD
  - 2025: 910.534 USD
3. Financiële meevallers en/of tegenvallers bij de bekostiging van de benodigde infrastructuur voor de nieuwbouw van 500 sociale huurwoningen door FCB, komen ten laste van de begroting van het OLB.
4. De middelen die bij het OLB vrijvallen doordat de Minister de kosten van de verhuurdersubsidie voor zijn rekening neemt (zijnde 698.324 USD) worden, zolang deze kosten voor rekening van de Minister worden genomen, door het OLB blijvend op de begroting gereserveerd voor, en ingezet op, het terrein van volkshuisvesting op Bonaire in brede zin. Dit omvat in ieder geval de bekostiging van de huurcommissie en de gedeeltelijke dekking van de ongedekte kosten van de benodigde infrastructuur voor de 500 sociale huurwoningen die FCB bouwt.
5. In navolging van het Eilandsraadbesluit van 12 juni 2018 neemt het Bestuurscollege vóór 15 juli 2019 het besluit om de gronden die benodigd zijn voor de bouw van de 500 sociale huurwoningen onder bepaalde voorwaarden over te dragen aan FCB, zoals opgenomen in het addendum van

⁵ Kamerstuk 29 697, nr. 54.

⁶ Bijlage 2: Overzicht verdeling kosten infrastructuur openbaar lichaam Bonaire/Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties d.d. 12 juni 2019

13 juni 2019 behorende bij bijlage 3: de businesscase van FCB d.d. 8 januari 2019⁷. Daarbij brengt het OLB conform het eilandsbesluit tot vaststelling van grondwaarden 2010 (arch.nr. 2010001324) een erfpachtcanon in rekening bij FCB. Het OLB geeft de kavels voor 60 jaar in erfpacht uit aan FCB.

6. Het OLB verplicht zich jegens FCB voor het realiseren van de onder- en bovengrondse infrastructuur (bouw- en woonrijp maken) m.b.t. het desbetreffende verkavelingsplan waar door FCB (deels) formeel (bouw) verplichtingen zijn aangegaan.
7. OLB en FCB stellen binnen 6 weken na ondertekening van onderhavig convenant een projectorganisatie bestaande uit een stuurgroep en een projectgroep in.
8. Het OLB treft een financiële voorziening op de eigen begroting ter bekostiging van de Huurcommissie Bonaire, conform bepaald in bijlage 2 van dit convenant.

Artikel 5 Inzet en acties van FCB

1. FCB is verantwoordelijk voor de financiering, de bouw, het onderhoud en de exploitatie van de 500 nieuw te bouwen sociale huurwoningen, zoals opgenomen in het addendum van 13 juni 2019 behorende bij bijlage 3: de businesscase van FCB d.d. 8 januari 2019.
2. Financiële meevallers en/of tegenvallers bij de bekostiging van de nieuwbouw van de 500 sociale huurwoningen, niet zijnde de benodigde infrastructuur, komen ten laste van FCB.
3. De bouw van de woningen wordt door FCB in samenwerking met de Staat der Nederlanden, in dit geval BZK, en het OLB per tranche geëvalueerd en indien partijen daartoe gezamenlijk besluiten bijgesteld.
4. FCB start pas met de bouw van een nieuwe tranche als minimaal 75% van de woningen van de voorgaande tranche is verhuurd, tenzij door partijen gezamenlijk anders wordt bepaald.
5. FCB verplicht zich jegens het OLB voor het realiseren van het aantal overeengekomen woningen m.b.t. het desbetreffende verkavelingsplan waar door het OLB (deels) formeel verplichtingen zijn aangegaan of reeds voorzien zijn van onder- en bovengrondse infrastructuur (bouw- en woonrijp maken).

OVERIGE BEPALINGEN

Artikel 6 Besteding, informatieverstrekking en terugvordering

1. Het OLB besteedt de in artikel 3 en 4 genoemde middelen uitsluitend aan de in artikel 2 bedoelde doelen op de wijze zoals beschreven in artikel 3 en 4.
2. Het OLB verstrekt desgevraagd aan de Minister de gegevens die hij voor de statistiek en de beleidsvorming met betrekking tot deze regeling nodig heeft. De gegevens worden kosteloos verstrekt.
3. Het OLB legt over de besteding van de in artikel 3 en 4 genoemde middelen verantwoording af aan de Minister via de jaarlijkse, door de openbare lichamen, op te stellen jaarrekening, bedoeld in artikel 31 van de Wet financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba.
4. Het OLB vermeldt in de jaarrekening, in de paragraaf verantwoordingsinformatie bijzondere uitkering, bedoeld in artikel 21, derde lid, onder c, van het Besluit begroting en verantwoording openbare lichamen BES, welk bedrag is besteed aan de in artikel 2 genoemde doelen.
5. Indien de middelen niet zijn besteed op de wijze, bedoeld in artikel 3 en 4, dan vordert de Minister het deel terug dat niet uitsluitend, respectievelijk niet volledig is besteed aan het doel waarvoor het is verstrekt.
6. Indien nakoming van de in artikel 3 en 4 beschreven afspraken niet wordt bewerkstelligd, kan de Minister besluiten om de verstrekking van de middelen, voor zover die zijn gekoppeld aan de nakoming van de desbetreffende afspraak of afspraken, per direct tot nader order stop te zetten.

⁷ Bijlage 3: Businesscase Nieuwbouw 500 woningen Bonaire d.d. 8 januari 2019 (versie 7).

Artikel 7 Publiekrechtelijke medewerking

1. Partijen verbinden zich jegens elkaar om de voor de uitvoering van dit convenant benodigde publiekrechtelijke besluiten te nemen.
2. Partijen bevorderen daarbij zoveel mogelijk, met inachtneming van wettelijke procedures en de te betrachten zorgvuldigheid jegens derden, dat de procedures tot het nemen van publiekrechtelijke besluiten met voortvarendheid worden doorlopen.
3. Ingeval de in het tweede lid bedoelde procedures ertoe leiden dat de uitvoering van dit convenant niet of althans niet op de door partijen bij het aangaan van het convenant voorgestane wijze kan worden uitgevoerd, bezien partijen of dit convenant wijziging, of (gedeeltelijke) beëindiging behoeft. Artikel 8 wordt hierbij in acht genomen.
4. De in het kader van dit convenant door partijen te verlenen publiekrechtelijke medewerking laat de publiekrechtelijke positie en bevoegdheden van partijen onverlet.

Artikel 8 Wijziging

1. Elke partij kan de andere partij(en) schriftelijk verzoeken het convenant te wijzigen. De wijziging behoeft de schriftelijke instemming van alle partijen.
2. Partijen treden in overleg binnen 4 weken nadat een partij de wens daartoe aan de andere partij(en) schriftelijk heeft meegedeeld.
3. De wijziging en de verklaring(en) tot instemming worden als bijlage aan het convenant gehecht.

Artikel 9 Opzegging

1. Elke partij kan het convenant met inachtneming van een opzegtermijn van 1 jaar schriftelijk opzeggen, indien een zodanige verandering van omstandigheden is opgetreden dat dit convenant billijkheidshalve behoort te eindigen. De opzegging moet de verandering in omstandigheden vermelden.
2. Wanneer een partij het convenant opzegt, beraden de overige partijen zich over de gevolgen daarvan voor het convenant en de partijen.

Artikel 10 Ontbinding

1. Onverminderd wat in het convenant is vastgelegd, kan elk van de partijen het convenant door middel van een aangetekend schrijven buiten rechte geheel of gedeeltelijk ontbinden indien de andere partij in verzuim is, dan wel nakoming blijvend of tijdelijk onmogelijk is.
2. Indien een van de partijen gedurende een bij dit convenant te bepalen periode ten gevolge van overmacht haar verplichtingen op grond van dit convenant niet kan nakomen, heeft de andere partij het recht dit convenant door middel van een aangetekend schrijven met onmiddellijke ingang buiten rechte geheel of gedeeltelijk te ontbinden, zonder dat daardoor enig recht op schadevergoeding zal ontstaan.
3. Onder overmacht wordt in ieder geval niet verstaan: gebrek aan personeel, stakingen, ziekte van personeel en tekortschieten van ingeschakelde derdepartijen.
4. In geval van overmacht gaan partijen niet eerder tot ontbinding over dan nadat een termijn van 4 weken is verstreken, tenzij partijen een andere termijn overeenkomen.

Artikel 11 Escalatieregeling

1. Er is sprake van een geschil indien één van de partijen daarvan schriftelijk en gemotiveerd melding maakt aan de andere partij, waarna de partijen binnen 20 werkdagen na een zodanige melding eerst met elkaar in overleg treden om te bezien of in der minne een oplossing van het geschil kan worden gevonden.
2. Indien het minnelijk overleg niet binnen 3 maanden leidt tot een oplossing van het geschil, kunnen partijen dit convenant beëindigen met inachtneming van artikel 10 van dit convenant.

Artikel 12 Ongeldigheid

Indien een bepaling van dit convenant in enige mate als nietig, vernietigbaar, ongeldig, onwettig of anderszins als niet-bindend moet worden beschouwd, wordt die bepaling, voor zover nodig, uit dit convenant verwijderd en vervangen door een bepaling die wel bindend en rechtsgeldig is en die de inhoud van de niet-geldige bepaling zoveel mogelijk benadert. Het overige deel van het convenant blijft in een dergelijke situatie ongewijzigd.

SLOTBEPALINGEN

Artikel 13 Inwerkingtreding en looptijd

Dit convenant treedt in werking met ingang van de dag na ondertekening en eindigt op 31 december 2029.

Artikel 14 Toepasselijk recht

Op dit convenant is uitsluitend Caribisch Nederlands recht van toepassing.

Artikel 15 Publicatie in de Staatscourant

1. Binnen een maand na ondertekening van dit convenant wordt de tekst daarvan gepubliceerd in de Staatscourant.
2. Bij wijzigingen in het convenant vindt het eerste lid overeenkomstige toepassing.
3. Van opzeggen of ontbinden wordt melding gemaakt in de Staatscourant.

Artikel 16 Bijlagen

De volgende bij dit convenant behorende bijlagen maken integraal onderdeel uit van dit convenant:

1. Rapport controle raming FCB bouw- en woonrijp maken 500 sociale huurwoningen d.d. 11 januari 2019
2. Overzicht verdeling kosten infrastructuur openbaar lichaam Bonaire/Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties d.d. 12 juni 2019
3. Businesscase Nieuwbouw 500 woningen Bonaire d.d. 8 januari 2019 (versie 7)
In geval van strijdigheid tussen het bepaalde in een bijlage en het convenant prevaleert het convenant.

Aldus overeengekomen en in Drievoud ondertekend, te Oranjestad, Sint Eustatius 27 juni 2019

*K.H. Ollongren,
Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
namens deze,
R.W. Knops,
Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties*

*het openbaar lichaam Bonaire,
namens deze,
E.J. Tjin Asjoe,
gedeputeerde*

*B.O. Oleana,
bestuurder Fundashon Cas Bonairiano*

Bijlage 2: Overzicht verdeling kosten infrastructuur openbaar lichaam Bonaire/Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties d.d. 12 juni 2019

	Kosten totaal incl. reservering onderhoud USD	Vrijgevallen verhuudersubsidie USD	Bijdrage Regio Envelop NL EUR (totaal 2.5 mln.)	Bijdrage Regio envelop USD ¹ (totaal 2.5 mln. EUR)	Bijdrage OLB USD infra	Begroting Huurcommissie USD	Bijdrage OLB incl. kosten huurcommissie USD
	437.230	0	0	0	437.230	0	437.230
2019	1.547.591	698.324	731.000	804.100	45.167	80.000	125.167
2020	3.212.625	698.324	700.000	770.000	1.744.301	65.000	1.809.301
2021	1.438.740	698.324	300.000	330.000	410.416	65.000	475.416
2022	103.016	698.324	0	0	-595.308	65.000	-530.308
2023	3.069.711	698.324	769.000	845.900	1.525.487	65.000	1.590.487
2024	1.281.097	698.324	0	0	582.773	65.000	647.773
2025	1.608.858	698.324	0	0	910.534	65.000	975.534
Totaal	12.698.868	4.888.268	2.500.000	2.750.000	5.060.600		5.530.600

¹ Gehanteerde wisselkoers conservatief € 1,- = \$ 1,10

Intentieverklaring WEB d.d. 5 juni 2019

=====
Partijen:

De Staat der Nederlanden het ministerie IenW en BZK en

Het bestuurscollege van het openbaar lichaam Bonaire (hierna: het bestuurscollege), te dezen op grond van een door de gezaghebber verleende machtiging rechtsgeldig vertegenwoordigd door gedeputeerde, de heer E.E.J. Tjin Asjoe,

Gezamenlijk te noemen: partijen;

Overwegende dat:

1. Betaalbare, betrouwbare en duurzame productie van water en elektriciteit van vitaal belang is voor de inwoners van Bonaire;
2. Verantwoord beheer van afvalwater van belang is met het oog op publieke gezondheid en het behoud van natuur zoals het koraal en milieu op Bonaire;
3. Dat er voor Europees Nederland wel maar er voor Bonaire nog geen strategische visie op energiebeleid en drinkwaterbeleid is;
4. Het openbaar lichaam Bonaire (OLB) momenteel over beperkte bestuurskracht en expertise beschikt en alleen in coöperatieve samenwerking met het Rijk in staat zal zijn tot een beheer en onderhoud van de noodzakelijke energievoorziening te komen en beheer op lange termijn te garanderen;
5. Het Water- en Elektriciteitsbedrijf Bonaire (WEB) voor grote investeringen staat die noodzakelijk en dringend zijn voor de productie van drinkwater en elektriciteit;
6. De kapitaalskosten van de investeringen onvermijdelijk gevolgen hebben voor de tarieven voor water en elektriciteit;
7. Het WEB al jaren de Rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) zonder verplichting daartoe exploiteert en onderhoudt waarvan de kosten niet zijn gedekt;
8. Deze verlieslatende RWZI activiteit de financiering van de noodzakelijke investeringen in de weg staat en WEB op deze wijze niet langer de exploitatie van RWZI kan continueren, ook niet vanuit het oogpunt van verantwoorde bedrijfsvoering;
9. Gestreefd wordt op de kortst mogelijke termijn naar herstel van de irrigatieleiding van de RWZI, zodat de RWZI inkomsten kan genereren;
10. Na herstel van de irrigatieleiding zo snel mogelijk overdracht moet plaatsvinden van de RWZI aan het OLB en sluitende afspraken kunnen worden gemaakt over de kosten voor exploitatie en onderhoud van RWZI op basis van een gezamenlijk vastgesteld exploitatiekostenoverzicht;

Komen de ministeries van IenW en BZK en OLB overeen dat:

11. samenwerking tussen de ministeries van IenW en BZK en OLB wordt bestendigd in een gezamenlijk ingestelde Task Force waarvan de taken en verantwoordelijkheden in overleg worden ingevuld;
12. een belangrijke taak voor de Task Force zal zijn het ontwikkelen van de nodige beleidskaders en voorstellen voor wetgeving en het komen tot een duurzaam beheer van de elektriciteits-

- en drinkwatervoorziening, inclusief het waar nodig organiseren van adequate financiering voor noodzakelijke investeringen;
13. de Task Force tenminste tweemaal per jaar bijeen zal komen, in ieder geval ten tijde van de subsidieaanvraag en subsidieverantwoording van WEB;

Ten aanzien van financiering en investeringen water en elektriciteit komen de ministeries van IenW en BZK en OLB overeen dat:

14. De ministeries van bovengenoemde Task Force elk binnen hun eigen verantwoordelijkheden en mogelijkheden zullen bijdragen aan het komen tot een duurzame bedrijfsvoering van en voor WEB;
15. Na verzoek van het OLB zal IenW in afstemming met BZK en anderen voor 1 augustus 2019 nagaan of en zo ja tot welke bedrag en onder welke voorwaarden er aan het OLB een renteloze lening kan worden verstrekt binnen de huidige wet en regelgeving;
16. Ministeries het OLB en WEB zullen ondersteunen bij het verkrijgen van toegang tot de Europees Nederlandse kapitaalmarkt en daartoe onder meer gesprekken zullen organiseren met Europees Nederlandse banken.
17. Ministeries zullen nagaan in hoeverre WEB in aanmerking kan komen voor Europese subsidies en subsidies die in Europees Nederland ook beschikbaar zijn. Bijvoorbeeld om groene energie te financieren. En waar mogelijk de toegang hiertoe te bevorderen.

Tav Overdracht en exploitatie RWZ komen de ministeries van IenW en BZK en het OLB overeen dat:

18. Om het geschil te beëindigen wat thans onderwerp is van een arbitrage procedure tussen MNO Vervat (de aannemer) en SONA, (de opdrachtgever) van het RZWI project, verklaren de ministeries van BZK, IenW en het OLB zich bereid mee te werken aan een bij voorkeur voor 1 oktober 2019 tussen MNO Vervat en SONA te sluiten vaststellingsovereenkomst. Een voorstel voor deze vaststellingsovereenkomst zal aan de partijen die hieraan financieel bijdragen vooraf ter goedkeuring worden voorgelegd.
19. Ministeries IenW en BZK en het OLB ieder maximaal 1 mln. Euro zullen bijdragen om finale afkoop en afwikkeling van claims, reparatie van de irrigatieleiding inclusief alle vastgestelde en afgesproken onvolkomenheden met betrekking tot de oplevering van RWZI te bekostigen;
20. Op basis van onderzoek door een onafhankelijke partij zullen de kosten van exploitatie en onderhoud (E&O) van de RWZI worden bepaald en door partijen worden vastgesteld als de E&O. Deze E&O worden vervolgens jaarlijks opnieuw bepaald en vastgesteld;
21. Een belastingverordening inzake een belasting ter bestrijding van de kosten van het beheer van afvalwater waarbij het tarief wordt gebaseerd op de onafhankelijk bepaalde kosten voor exploitatie en onderhoud, nog in 2019 wordt vastgesteld door BC en Eilandsraad, zie bijlage
22. Het tarief van de afvalwaterheffing na oplevering en acceptatie van RWZI de eerste 2 jaar zal worden gesteld op nihil;
23. Gezuiverd afvalwater bestemd voor irrigatie beschikbaar wordt gesteld tegen een tarief van \$1,50 per m³;
24. Het Ministerie van IenW verklaart zich bereid om tot en met 2025 de huidige exploitatiesubsidie van 1 miljoen USD per jaar beschikbaar te blijven stellen en hiermee bij te dragen aan de E&O die WEB draagt als gevolg van een niet-kostendekkende exploitatie en kosten voor onderhoud.
25. Waar het gaat om het vinden van een structurele oplossing voor het geval de hiervoor genoemde subsidie niet voldoende blijkt te zijn om de E&O die WEB draagt, te dekken, het

ministerie van IenW zich zal inspannen om voor 1 oktober 2019 met een voorstel voor dekking te komen

26. In 2025 zullen het OLB en het ministerie van IenW zich inspannen om voor het eind van dat jaar een structurele oplossing bereikt te hebben voor een duurzame exploitatie van de RWZI en voor het dan objectief vastgestelde resterende dekkingstekort van de E&O.
27. De uitwerking van deze afspraken rond E&O staan standaard als besluitvormend op de agenda van de (tenminste) halfjaarlijkse Task Force.

Tav (eventuele) afschrijving RWZI komen ministeries IenW en BZK en OLB overeen dat:

Overwegende dat:

28. Rekening moet worden gehouden dat op de RWZI mogelijk afgeschreven dient te worden als reservering voor eventuele vervanging van de RWZI;
29. Bij doorberekening van de afschrijving het aannemelijk is dat het tarief van de afvalwaterheffing significant zal stijgen. Deze stijging zwaar zal drukken op huishoudens met een laag inkomen en daarmee haaks staat op het regeerakkoord van het kabinet waarin juist op armoedebestrijding in Caribisch Nederland wordt ingezet.

Komen overeen dat:

30. Na oplevering door SONA van de RWZI aan en acceptatie van de RWZI door OLB, de waarde van de RWZI alsdan (opnieuw) bepaald dient te worden door een onafhankelijke partij en op basis van de dan bepaalde waarde van de RWZI mogelijk dient te worden afgeschreven; de Task Force op basis van deze bepaalde waarde en afschrijving Task Force nadere afspraken zal maken over een structurele dekking van de mogelijke afschrijving.

De Minister van Infrastructuur
en Waterstaat
mede namens de Staatssecretaris van
Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Den Haag, 5 juni 2019

Namens het Openbaar Lichaam Bonaire
de heer E.E.J. Tjin Asjoe, eilandgedeputeerde

Den Haag, datum 5 juni 2019